

Banka Popullore e Republikës së Maqedonisë së Veriut

DREJTORIA E POLITIKËS MONETARE DHE E HULUMTIMIT

Treguesit e rinj makroekonomikë
Rishikim i gjendjes aktuale

Gusht, 2023

Treguesit më të rinj makroekonomikë

Rishikimi i gjendjes aktuale – ndikimi ndaj politikës monetare

Rishikimi i gjendjes aktuale synon të japë një pasqyrë të të dhënave më të fundit makroekonomike (prill 2023 – qershor 2023) dhe një krahasim me projeksionet më të fundit makroekonomike (prill 2023). Kjo do të vërtetojë se si gjendja aktuale e ekonomisë korrespondon me lëvizjet e pritshme të variablave në ciklin e fundit të projeksioneve. Rishikimi është përqendruar në ndryshimet e supozimeve dhe të realizimeve të jashtme në variablat e brendshme dhe si janë pasqyruar këto ndryshime në mjedisin e drejtimit të politikës monetare.

Projeksionet e fundit të FMN-së për rritjen e ekonomisë globale janë më të favorshme për vitin 2023, në kushtet e realizimeve më të mira në fillim të vitit, kryesisht në sektorin e shërbimeve, kurse për vitin 2024 janë të pandryshuara. Në të njëjtën kohë, rreziqet për rritjen e ardhshme globale vazhdojnë të jenë në rënie dhe lidhen kryesisht me mbajtjen afatgjatë të inflacionit të lartë, me rritjen eventuale më të fortë të normave të interesit dhe me përkeqësimin e kushteve financiare, me efekte të pafavorshme në stabilitetin e tregjeve financiare dhe në huamarrijen. Rreziqe të tjera lidhen me rritjen ndoshta më të dobët të Kinës nga sa pritej, si dhe me rritjen e tendosjeve gjeopolitike dhe të kufizimeve tregtare. Nga ana tjetër, rreziqet në rritje i referohen ngadalësimit eventual më të fortë të inflacionit se sa pritej, që do të ulë nevojën për shtrëngimin e mëtejshëm të politikës monetare dhe do të çojë në një kërkesë vendase më të fortë. Sa u përket **zhvillimeve ekonomike në Eurozonë**, si partneri ynë kryesor tregtar, treguesit në dispozicion me frekuencë të lartë për tremujorin e dytë dhe rezultatet e vrojtimeve të subjekteve ekonomike për muajin qershor tregojnë ngecje të aktivitetit ekonomik. Nga ana tjetër, tregu i punës në Eurozonë po shfaq zhvillime të favorshme, ku shkalla e papunësisë në periudhën prill-maj është 6,5%, mesatarisht në nivelin më të ulët historik¹ (6,6% mesatarisht në tremujorin e parë). Inflacioni në Eurozonë vijon të ngadalësohet dhe në qershor është 5,5% me bazë vjetore (6,1% në maj), në kushtet e rënies më të madhe të çmimeve të energjisë dhe të rritjes më të ngadaltë të çmimeve të ushqimeve. Sa i përket **normës së huaj të interesit EURIBOR** me maturim njëmuajor, vlerësimet më të fundit për vitet 2023 dhe 2024 janë rishikuar në rritje, që është në përputhje me pritshmëritë për një rritje të mëtejshme të normave të interesit referencë nga BQE-ja. Kështu, në mbledhjen e korrikut, BQE-ja vendosi të rrisë normat e interesit për 25 pikë bazë, në përputhje me vlerësimet për mbajtjen e inflacionit mbi objektivin, për një periudhë më të gjatë kohore, si dhe vendosi shkallën e kompensimit të rezervës së detyrueshme në masën 0% për të ruajtur efektivitetin e politikës monetare².

Shikuar përmes treguesve të veçantë sasiorë për mjedisin e jashtëm të rëndësishëm për ekonominë maqedonase, në rritjen e **kërkesës së huaj efektive** për vitin 2023 është bërë rishikimi në rritje, ndërsa në rënie për vitin 2024, në krahasim me projeksionet e prillit, ndërkohë që vlerësimi i **inflacionit të huaj efektiv** për vitin 2023 është rishikuar në rritje, pa ndryshime të mëdha në projeksionin për vitin 2024. Në **kursin valutor euro / dollari amerikan**, krahasuar me vlerësimet e prillit, pritet një zhvlerësim më i fortë i dollarit amerikan ndaj euros për të gjithë periudhën e projeksionit. **Çmimet botërore të produkteve parësore** për vitin 2023 dhe 2024 janë rishikuar kryesisht në rënie, krahasuar me prillin, me ç'rast pritet një rënie e çmimeve në të dy vitet. Lëvizjet dhe vlerësimet e çmimeve të produkteve parësore vazhdojnë të jenë jashtëzakonisht të ndryshueshme dhe nën ndikimin e fuqishëm nga zhvillimet në lidhje me luftën në Ukrainë³, që krijon pasiguri të madhe për dinamikën e ardhshme të tyre dhe efektet në ekonominë globale dhe vendase, mbi të gjitha në afat të shkurtër.

¹ I referohet periudhës nga prilli 1998, kur publikohen të dhënat mujore për shkallën e papunësisë në Eurozonë.

² Më parë, raporti i rezervës së detyruar lidhej me nivelin e shkallës së depozitave në dispozicion.

³ Më 17 korrik 2023, Rusia pezulloi marrëveshjen për Nismën e Drithërave të Detit të Zi, e cila lejoi eksportet e grurit nga portet e Ukrainës, duke ndikuar potencialisht në furnizimet globale të ushqimit dhe rrjedhimisht në çmimet.

Treguesit më të fundit të ekonomisë vendase tregojnë një pasqyrë makroekonomike, në masë të madhe në përputhje me projeksionet e prillit, ndonëse në disa segmente vërehen rënie të caktuara. Në përputhje me vlerësimet e publikuara të PBB-së, në tremujorin e parë të vitit 2023, rritja reale e PBB-së u përshpejtua, duke u ngritur në 2,1% me bazë vjetore (pas rritjes prej 0,6% në tremujorin e mëparshëm), pak më e fortë se përshpejtimi i rritjes së projektuar për këtë tremujor nga cikli i projeksioneve të prillit. Të dhënat me frekuencë të lartë për periudhën prill - maj 2023 tregojnë kryesisht për rritje të mëtijshme të aktivitetit ekonomik në tremujorin e dytë të vitit, por më mesatar. Kështu, edhe në këtë periudhë vërehet rritje e prodhimit industrial, por njëkohësisht vërehet një rënie reale vjetore e qarkullimit në totalin e tregtisë dhe ndërtimit, pas rritjes së tyre në tremujorin paraardhës, por në qarkullimin në gastronomi, rënia po ngadalësohet. **Sa u përket ndryshimeve në çmimet e konsumit, në qershor të vitit 2023 inflacioni vazhdoi të ngadalësohej, duke zbritur në një shkallë vjetore njëshifrore prej 9,3% (11,3% në muajin paraardhës), në përputhje me vlerësimet e ngadalësimit të shkallës së inflacionit në kuadër të ciklit të projeksioneve të prillit.** Ngadalësimi i shkallës vjetore të inflacionit është kushtëzuar nga ngadalësimi i rritjes së çmimeve në të tre komponentët, ku ndikimin më të madh në këtë dinamikë e ka komponenti ushqimor dhe ai energjetik. Rishikimet në lidhje me lëvizjet e pritshme në supozimet hyrëse të jashtme për projeksionin e inflacionit janë kryesisht në drejtim rënës. Në të njëjtën kohë, vazhdon të theksohet pasiguria e lartë në lëvizjen e çmimeve botërore të produkteve parësore në periudhën e ardhshme, me efekte të pasigurta ekonomike të luftës në Ukrainë, e cila nuk qetësohet.

Analiza e treguesve të mjaftueshmërisë së rezervave valutore tregon që vazhdojnë të jenë në zonën e sigurt. Në lidhje me të dhënat e fundit në dispozicion nga sektori i jashtëm, deficitin tregtar në periudhën prill - maj 2023 është më i ulët se pritshmëritë për tremujorin e dytë të vitit sipas projeksionit të prillit. Të dhënat e operacioneve të këmbimit për tremujorin e dytë të vitit 2023 tregojnë flukse hyrëse neto të realizuara nga transferet private që janë më të larta sesa pritshmëritë për tremujorin e dytë sipas projeksionit të prillit.

Sa u përket **lëvizjeve në sektorin monetar**, gjithsej **depozitat** në qershor të vitit 2023 u rritën për 1,2% me bazë mujore. Nga pikëpamja sektorale, rritja rezultoi nga kontributi pozitiv i të gjithë sektorëve, veçanërisht i depozitave të amvisërive, i shoqëruar nga rritja e depozitave të kompanive dhe e depozitave të sektorëve të tjerë. Nga pikëpamja valutore, ka rritje të depozitave në valutën vendase (përfshirë paranë depozituese), me një kontribut pozitiv më të ulët të depozitave në valutë të huaj. Në bazë vjetore, gjithsej depozitat në qershor të vitit 2023 janë më të larta për 11,6%, me një rritje vjetore prej 7,6% të projektuara për tremujorin e dytë sipas projeksionit të prillit. **Gjithsej kreditë** e sektorit privat, në qershor të vitit 2023, shënuan rritje mujore prej 1,1%, me një kontribut thuajse të barabartë të kredive të ndërmarrjeve dhe amvisërive. Sipas strukturës valutore, rritja vjen thuajse e barabartë nga rritja e kredive në valutë vendase dhe të huaj. Në bazë vjetore, rritja e gjithsej kredive në qershor të vitit 2023 është 6,5%, me një rritje prej 6,2% të projektuara për tremujorin e dytë të vitit 2023 sipas projeksionit të prillit.

Në Buxhetin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, në periudhën janar-qershor 2023 është realizuar deficit prej 23.595 milionë denarë. Deficiti buxhetor financohet nga huamarrja e shtetit në tregjet e jashtme dhe vendase, me një rritje të njëkohshme të depozitave të shtetit në Bankën Popullore. Deficiti buxhetor i realizuar për periudhën janar - qershor 2023 përfaqëson 55,2% të deficitit të planifikuar në Buxhetin e vitit 2023.

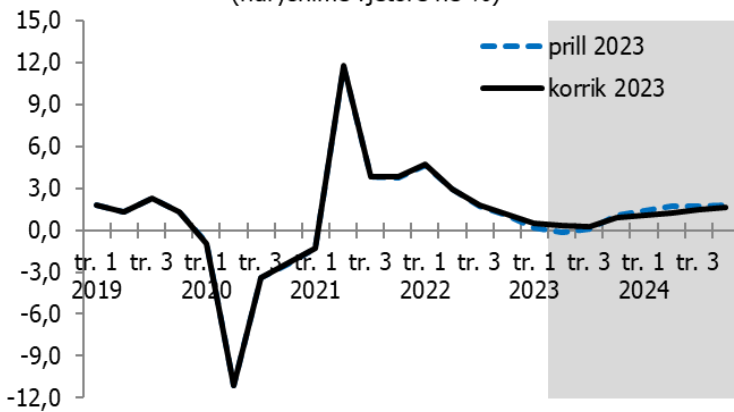
Të dhënat më të fundit në dispozicion për treguesit kyç makroekonomikë sugjerojnë që performanca në të gjitha segmentet përkatëse është kryesisht në përputhje me pritshmëritë, por nevojitet kujdes i mëtijshëm në politikëbërje. Në përputhje me pritshmëritë, inflacioni vendas vazhdon të ngadalësohet dhe në qershor të vitit 2023 u reduktua në nivelin njëshifror. Sa u përket komponentëve, kontributin më të madh në këtë dinamikë e ka rritja e ngadaltë e çmimeve të ushqimeve dhe të energjisë, ndërkohë që ngadalësimi i inflacionit bazë është më mesatar dhe vazhdon të jetë në nivele relativisht të larta. Pasiguria nga dinamika e ardhshme e çmimeve të produkteve parësore në bursa vazhdon të ekzistojë për shkak të luftës në Ukrainë dhe vazhdon të jetë rreziku kryesor për rritjen rishtas të çmimeve botërore dhe të pasigurisë së përgjithshme. Në tremujorin e parë të vitit 2023, rritja ekonomike u përshpejtua, por pak më e fortë se sa pritej sipas projeksioneve të fundit. Të dhënat në dispozicion me frekuencë të lartë, për tremujorin e dytë të vitit, tregojnë kryesisht për rritjen e mëtijshme të aktivitetit ekonomik, por më mesatare. Rezervat valutore vazhdojnë të jenë në nivelin e duhur, me lëvizje të favorshme në tregun valutor dhe një fluks hyrjesh të mëtijshëm të lartë të valutave në tregun valutor. Në sektorin monetar, të dhënat e fundit vazhdojnë të sugjerojnë një rritje të përshpejtuar të depozitave, duke tejkaluar rritjen e pritur, ndërkohë që rritja e kredive po ngadalësohet, por është pak më e lartë se projeksioni i prillit për tremujorin e dytë të vitit.

Parashikimet më të favorshme në strukturën valutore dhe të maturimit të bazës depozituese të institucioneve financiare në gjysmën e parë të vitit 2023

Në gjysmën e parë të vitit 2023, potenciali depozitues është në rritje, që paraqet një zhvendosje të favorshme në sektorin monetar, duke qenë se ai është një nga burimet kryesore të financimit të bankave. Në periudhën janar-qershor, flukset e depozitave janë 17.503 milionë denarë, me një rënie prej 12.963 milionë denarë në të njëjtën periudhë të vitit 2022, si reagim ndaj trysnive nga rritja e fortë e çmimeve të karburanteve dhe pasiguria e shtuar për shkak të konfliktit ushtarak në Ukrainë. Analiza e strukturës sektorale të depozitave tregon se rritja është rezultat i të dy sektorëve, por kontributi i depozitave të amvisërive është më i madh. Në të njëjtën kohë, ajo që ka një rëndësi të veçantë është drejtimi i favorshëm i ndryshimeve në strukturën valutore dhe të maturimit të depozitave. Në fakt, 71% nga rritja e arritur në gjysmën e parë të këtij viti vjen nga depozitat në denarë (përfshirë paratë e depozitave), me rritje më të vogël të depozitave në valuta. Krahas kësaj, struktura afatgjate tregon se 62% e flukseve të reja të depozitave janë depozita afatgjata dhe depozitat mbi dy vjet janë më të përfaqësuara. Realizimet pasqyrojnë efektet e masave të ndërmarra nga Banka Popullore dhe pritshmëritë e stabilizuara të subjekteve ekonomike.

Tregues të përzgjedhur makroekonomik ¹							2022																2023									
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	jan.	shk.	mars	Tr.1	prill	maj	qershor	Tr.2	Korrik	gusht	shtator	Tr.3	tet.	nën.	dhije.	Tr.4	2022	jan.	shk.	mars	Tr.1	prill	maj	qershor	Tr.2	
I. Sektori real treguesit																																
Produkti bruto i brendshëm (ritija reale vjetore) ^{1/2}	2,8	1,1	2,9	3,9	-4,7	3,9				2,2				4,0				2,0				0,6	2,1				2,1					
Prodhim industrial ^{1/3}																																
norma e ndryshimit (vjetore)	3,4	0,2	5,4	3,7	-9,5	1,4	0,7	6,2	3,2	3,4	-3,8	8,6	-0,2	1,3	-5,0	0,2	-0,5	-1,8	-5,2	-3,7	-1,3	-3,4	-0,2	-2,3	1,0	1,2	0,1	-1,6	6,1			
norma mesatare kumulative	3,4	0,2	5,4	3,7	-9,5	1,4	0,7	3,6	3,4	3,5	1,5	2,9	2,3	2,3	1,2	1,1	0,9	0,9	0,3	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-2,3	-0,5	0,1	0,1	-0,3	1,0			
Inflacioni ^{1/4}																																
CPI inflacioni (vjetore) ^{1/5}	-0,2	2,4	0,9	0,4	2,3	4,9	6,7	7,6	8,8	7,7	10,5	11,9	14,5	12,3	16,0	16,8	18,7	17,2	19,8	19,5	18,7	19,3	18,7	17,1	16,7	14,7	16,1	13,0	11,3	9,3	11,2	
CPI inflacioni (mesatare kumulative)	-0,2	1,4	1,5	0,8	1,2	3,2	6,7	7,1	7,7	7,7	8,4	9,1	10,0	10,0	10,9	11,6	12,4	12,4	13,2	13,8	14,2	14,2	14,2	17,1	16,9	16,1	16,1	15,3	14,5	13,6	13,6	
Inflacioni bazë (mesatare kumulative)	1,3	2,3	1,5	0,5	0,9	2,4	2,6	3,3	3,8	3,8	4,3	4,8	5,2	5,2	5,5	5,8	6,2	6,2	6,5	6,8	7,1	7,1	7,1	10,8	10,6	10,2	10,2	10,2	9,9	9,6	9,6	
Inflacioni bazë (vjetore) ^{1/5}	1,0	2,8	1,4	-0,3	1,9	2,9	2,6	3,9	4,9	3,8	5,8	6,6	7,3	6,6	7,3	8,1	8,9	8,1	9,2	9,8	10,8	9,9	10,8	10,8	10,4	9,5	10,2	10,1	8,9	8,2	9,1	
Fuqia punëtore																																
Norma e papunësisë ^{1/1}	23,7	22,4	20,7	17,3	16,4	15,7				14,7				14,5				14,3				14,0	14,4					13,3				
II. Sektori fiskal treguesit																																
(Buxheti qendror dhe Buxheti i fondeve)																																
Gjithsej të hyrat buxhetore	169.356	179.673	188.505	203.822	189.554	218.021	16.761	18.844	21.501	57.106	21.745	16.890	20.572	59.207	21.225	19.308	21.739	62.272	21.838	18.958	23.704	64.500	243.085	19.278	18.757	28.005	66.040	21.211	22.349	21.652	65.212	
Gjithsej shpenzimet buxhetore	185.407	196.561	200.071	217.445	243.421	256.906	20.220	22.241	21.316	63.777	19.753	20.647	22.483	62.883	21.051	20.264	26.694	68.009	22.108	26.456	35.363	83.927	278.596	20.690	23.008	25.857	69.555	30.186	24.888	30.217	85.291	
Bilanci buxhetor (para të gjithë shërbimeve)	-16.051	-16.888	-11.566	-13.623	-53.867	-38.885	-3.459	-3.397	185	-6.671	1.992	-3.757	-1.911	-3.676	174	-956	-4.955	-5.737	-270	-7.498	-11.659	-19.427	-35.511	-1.412	-4.252	2.148	-3.516	-8.975	-2.539	-8.565	-20.079	
Bilanci buxhetor (% nga PBB-ja) ^{1/1}	-2,7	-2,7	-1,8	-2,0	-8,0	-5,4	-0,4	-0,4	0,0	-0,8	0,3	-0,5	-0,2	-0,5	0,0	-0,1	-0,6	-0,7	0,0	-0,9	-1,5	-2,4	-4,5	-0,2	-0,5	0,2	-0,4	-1,0	-0,3	-1,0	-2,3	
III. Treguesit financiar ^{1/6}																																
Oferta monetare (M4), norma vjetore e rritjes	6,2	5,1	11,8	9,3	6,9	7,0	6,5	5,3	2,8	2,8	3,0	1,8	1,4	1,4	1,9	1,3	2,9	2,9	3,5	4,6	5,1	5,1	5,1	4,5	5,7	6,9	6,9	8,6	10,5	11,4	11,4	
Totali i kredive, norma vjetore e rritjes	-0,1	5,4	7,3	6,0	4,7	8,3	8,4	8,9	9,8	9,8	10,0	9,9	10,0	10,0	9,7	9,7	9,9	9,9	10,1	9,6	9,4	9,4	9,4	8,5	7,7	6,6	6,6	6,3	6,5	6,5	6,5	
Totali i kredive të popullsisë	7,0	9,2	10,3	10,5	8,0	7,8	7,8	7,8	7,7	7,9	7,8	8,0	7,7	7,7	7,6	7,7	7,6	7,6	7,5	7,5	7,3	7,3	7,3	7,4	7,2	6,8	6,8	6,7	6,5	6,4	6,4	
Totali i kredive të ndërmarrjeve	-5,3	2,3	4,5	1,9	1,1	8,7	9,0	10,0	11,9	11,9	12,3	11,9	12,4	12,4	12,1	11,9	12,6	12,6	12,9	12,1	11,5	11,5	11,5	9,7	8,2	6,2	6,2	5,9	6,5	6,5	6,5	
Totali i depozitave (me para të depozituara), norma vjetore e rritjes ^{1/7}	6,1	5,0	12,1	9,0	5,7	7,5	7,2	5,8	3,2	3,2	3,4	2,1	1,5	1,5	2,0	1,4	3,2	3,2	4,1	4,9	4,9	4,9	4,9	4,5	5,9	6,9	6,9	8,7	10,7	11,6	11,6	
Gjithsej depozita të popullsisë	2,5	6,1	9,5	7,9	4,6	7,1	6,8	6,0	3,9	3,9	4,6	4,5	5,2	5,2	5,2	4,6	5,3	5,3	5,6	5,3	5,8	5,8	5,8	5,9	6,3	8,4	8,4	8,3	8,7	8,8	8,8	
Totali i depozitave të ndërmarrjeve	13,4	2,1	9,5	14,6	10,1	11,6	11,5	8,3	3,9	3,9	1,7	-1,6	-4,8	-4,8	-2,9	-3,8	0,4	0,4	1,5	4,3	3,7	3,7	3,7	2,6	5,7	5,9	5,9	5,9	12,0	17,8	19,7	19,7
Normat e interesit ^{1/8}																																
Norma e interesit të BTH-ve (në fund të muajit/tremujorit/vitit)	3,75	3,25	2,50	2,25	1,50	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,50	1,75	2,00	2,00	2,50	2,50	3,00	3,00	3,50	4,25	4,75	4,75	4,75	4,75	5,25	5,50	5,50	5,50	5,50	5,75	6,00	6,00
Normat e interesit aktive																																
në denarë	7,0	6,6	6,1	5,6	5,2	4,9	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7	4,6	5,1	5,1	5,2	5,1	5,2	5,2			
valutore (agregate, për valutë dhe në denarë me klauzolë valutore)	5,7	5,3	4,9	4,6	4,3	4,1	4,0	4,0	4,0	4,0	3,9	3,9	3,9	3,9	4,0	4,0	4,0	4,0	4,1	4,1	4,1	4,1	4,0	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9			
Norma e interesit pasive																																
në denarë	2,5	2,2	2,0	1,9	1,5	1,2	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1	1,0	1,1	1,2	1,3	1,2	1,1	1,3	1,4	1,5	1,4	1,6	1,6			
valutore (agregate, për valutë dhe në denarë me klauzolë valutore)	1,0	0,9	0,8	0,8	0,6	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6	0,5	0,4	0,6	0,7	0,8	0,7	0,9	0,9			
IV. Sektori i jashtëm treguesit																																
Bilanci i llogarisë rrjedhëse (në milionë euro)	-252,5	-78,3	22,38	-334,7	-318,0	-366,4	-2,6	-254,5	-131,7	-388,8	-165,3	-68,3	-0,4	-234,0	76,6	53,9	-33,9	96,6	-55,1	-30,1	-161,0	-246,2	-772,4	-5,3	25,8	102,0	122,5					
Bilanci i llogarisë rrjedhëse (% e PBB-së)	-2,6	-0,8	0,21	-3,0	-2,9	-3,1	0,0	-2,0	-1,0	-3,0	-1,3	-0,5	0,0	-1,8	0,6	0,4	-0,3	0,7	-0,4	-0,2	-1,2	-1,9	-6,0	0,0	0,2	0,7	0,9					
Bilanci tregtar (në milionë euro) ^{1/9}	-1.786,2	-1.816,2	-1.811,4	-2.007,7	-1.816,6	-2.715,7	-262,7	-312,3	-324,8	-899,8	-404,6	-315,8	-259,6	-980,0	-269,4	-350,8	-344,3	-964,5	-333,9	-283,8	-363,6	-981,3	-3.825,6	-228,1	-196,1	-209,4	-633,6	-195,5	-214,2			
Bilanci tregtar (% e PBB-së)	-18,0	-18,1	-16,9	-17,8	-16,7	-23,2	-2,0	-2,4	-2,5	-7,0	-3,1	-2,4	-2,0	-7,6	-2,1	-2,7	-2,7	-7,5	-2,6	-2,2	-2,8	-7,6	-29,7	-1,6	-1,4	-1,5	-4,5	-1,4	-1,5			
Import (në milionë EVP)	-6.176,5	-6.834,9	-7676,3	-8441,0	-7.594,5	-9.638,3	-808,8	-982,7	-1.047,7	-2839,1	-1.087,3	-1.050,0	-1.000,9	-3138,2	-939,0	-980,4	-1.104,9	-3024,3	-1.108,6	-1.001,2	-1.013,8	-3123,6	-12.125,2	-849,4	-915,0	-2759,6	-857,2	-984,1				
Eksporti (në milionë EVP)	4.390,3	5.018,7	5872,4	6433,3	5.777,9	6.922,6	546,0	670,3	722,9	1.939,3	682,7	734,2	741,3	2158,2	669,5	629,6	760,6	2059,8	774,7	717,4	650,2	2142,3	8.299,6	621,4	718,9	785,8	2126,1	661,7	769,9			
Norma e rritjes së importit (vjetore)	6,5	10,7	12,3	10,0	-10,0	26,9	29,7	31,6	27,7	29,6	22,0	39,3	23,9	27,9	16,6	21,9	52,3	29,5	32,4	14,0	7,4	17,5	25,8	5,0	-6,9	-5,0	-2,8	-21,2	-6,3			
norma e rritjes së eksportit (vjetore)	7,4	14,3	17,0	9,6	-10,0	19,8	3,6	23,0	22,8	16,7	10,7	34,2	27,0	23,5	14,0	11,2	34,8	23,9	31,6	16,8	9,7	19,3	19,9	13,8	7,2	8,7	9,6	-3,1	4,9			
Investimet e huaja direkte (në milionë Euro)	316,9	179,9	603,7	363,3	154,7	387,5	50,1	8,7	52,9	111,7	71,7	61,5	4,5	137,7	90,3	85,5	6,0	181,8	73,3	87,2	78,5	239,0	670,2	-10,0	-49,9	-53,8	-113,7					
Borxhi i jashtëm																																
Borxhi i jashtëm bruto (në milionë euro)	7.216,6	7.372,5	7.843,7	8.154,4	8.536,1	9.576,6				9.980,9				10.361,9				11.096,6				10855,8	10.855,8				11.079,8					
sektori publik	3.445,3	3.461,8	3.756,2	3.836,6	4.301,5	4.802,0				4.589,7				4.883,6				5.344,0				5.205,5	5.205,5				5.395,3					
sektori publik/PBB (në %)	35,7	34,5	35,1	34,2	40,4	40,9				35,6				3																		

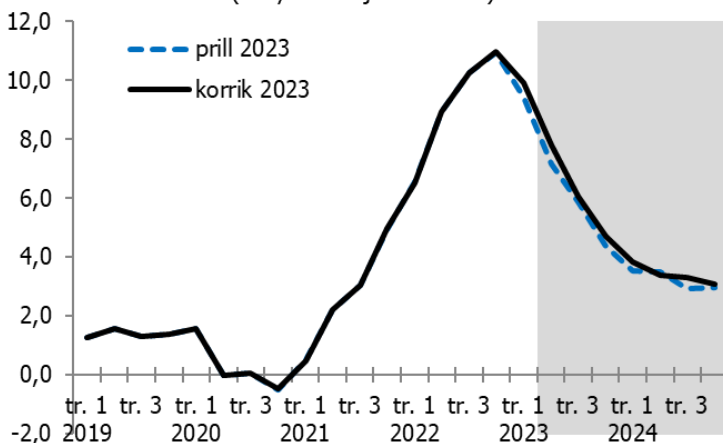
Kërkesa e huaj efektive (ndryshime vjetore në %)

Burimi: "Consensus Forecast" dhe llogaritjet e BPRMV-së.

Vlerësimet më të fundit për **kërkesën e huaj efektive** janë rishikuar lehtësisht në rritje për vitin 2023 dhe në rënie për vitin 2024. Tani pritet që kërkesa e huaj efektive të regjistrojë një rritje prej 0,5% (0,3% në prill) në vitin 2023, ndërsa në vitin 2024 rritja do të jetë 1,4% (1,7% në prill). Rishikimi për vitin 2023 është kryesisht rezultat i vlerësimeve më të larta të rritjes për Greqinë dhe Bullgarinë, ndërsa rishikimi për vitin 2024 pasqyron kryesisht pritshmëritë për rritjen më të ulët të ekonomisë gjermane⁴ nga ajo që pritej në prill.

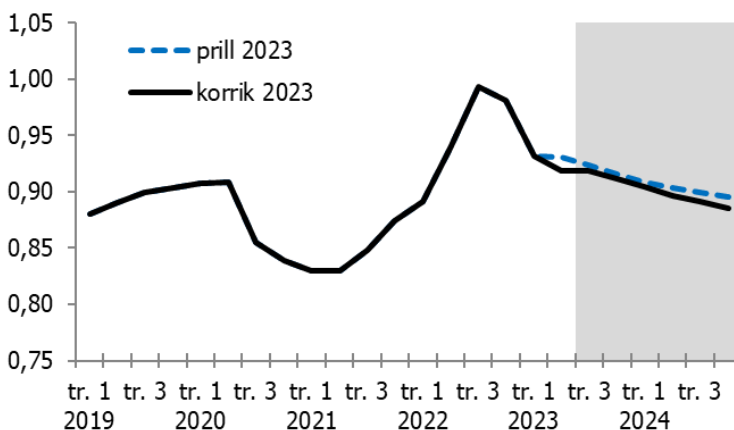
Kërkesa e huaj efektive (ndryshime vjetore në %)

Burimi: "Consensus Forecast" dhe llogaritjet e BPRMV-së.

Sa i përket **inflacionit të huaj efektiv**, projeksioni për vitin 2023 është rishikuar në rritje dhe për vitin 2024 është thuhajse i pandryshuar. Kështu, projeksionet aktuale tregojnë se inflacioni i huaj efektiv do të ketë rritje prej 7,3% dhe 3,4% në mënyrë përkatëse në 2023 dhe 2024 (6,9% dhe 3,3% në prill). Korrigjimet për vitin 2023 janë rezultat i pritshmërive për inflacion më të lartë të disa prej partnerëve tanë të importit, ku Serbia dhe Polonia kanë kontributin më të madh.

Kursi euro/USD-dollar

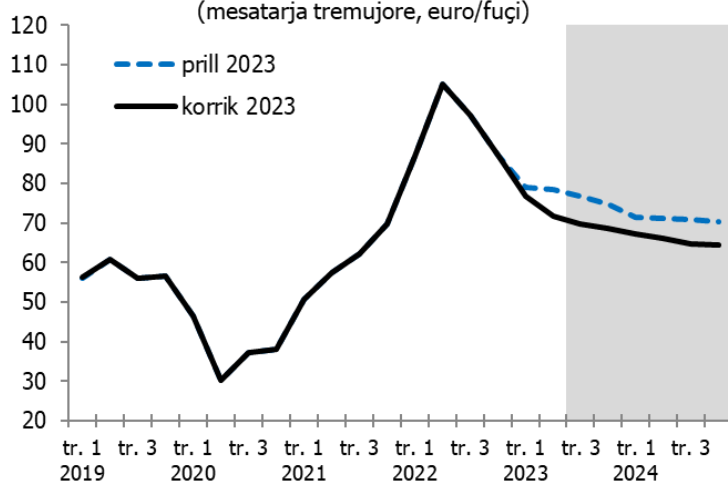
Burimi: "Consensus Forecast" dhe llogaritjet e BPRMV-së.

Në **kursin valutor euro/dollar amerikan**, vlerësimet e fundit tregojnë një zhvlerësim më të madh të dollarit amerikan ndaj euros më 2023 dhe 2024 se sa pritej më parë në prill. Lëvizjet e kështilla janë kryesisht pasqyrim i realizimeve më të dobëta se sa pritej më parë në tregun e punës në ShBA, si dhe pritshmëritë e investuesve që në periudhën e ardhshme, politika monetare e FED-it do të jetë më pak e shtrënguar sesa ajo e BQE-së.

⁴ Është projektuar tkurrja e Gjermanisë për 0,1% më 2023 dhe rritja për 1% më 2024, në mënyrë përkatëse, kundrejt -0,1% dhe 1,4% në prill.

Nafta "brent"

(mesatarja tremujore, euro/fuqi)

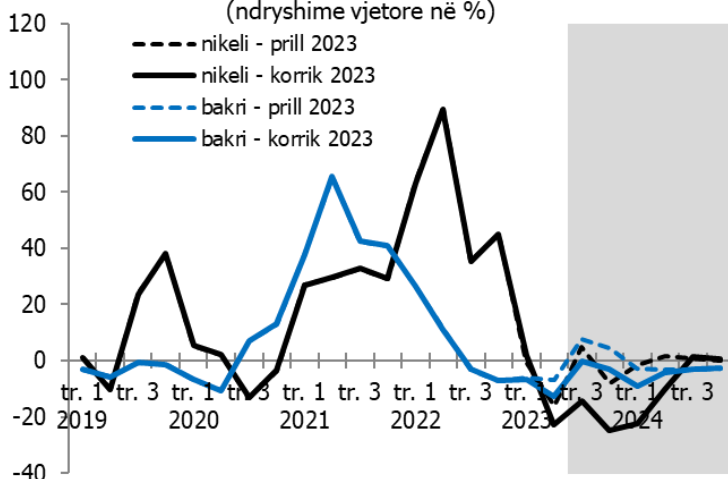

Burimi: FMN-ja, Banka Botërore dhe llogaritjet e BPRMV-së.

Në **çmimin e naftës⁵ të shprehur në euro**, rishikimet janë në rënie për të gjithë periudhën e projeksionit, me një rënie më të madhe tani, veçanërisht në vitin 2023, sesa që ishte projektuar më parë në prill. Korrigjimi në rënie është kryesisht rezultat i shqetësimeve të investuesve për kërkesën më të ulët për naftë për shkak të indikacioneve për një ngadalësim të aktivitetit ekonomik në Shtetet e Bashkuara dhe Kinë.

Çmimet e nikelit dhe bakrit në euro

(ndryshime vjetore në %)

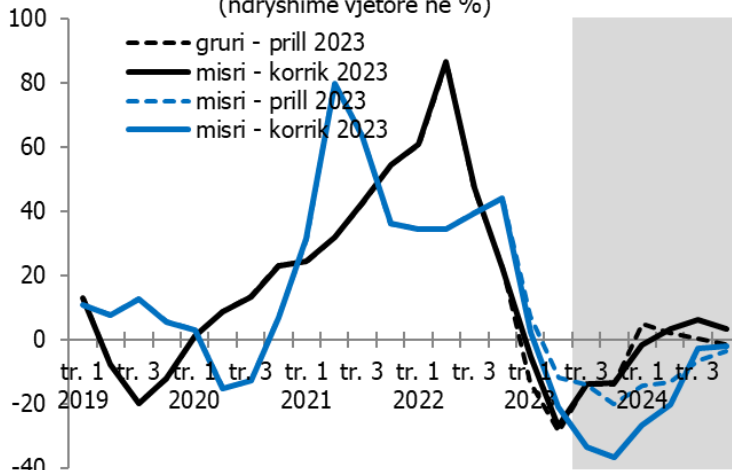

Burimi: FMN-ja, Banka Botërore dhe llogaritjet e BPRMV-së.

Në **çmimet e metaleve** rishikimet janë në rënie për të gjithë periudhën e projeksionit. Vlerësimet e fundit tregojnë rënie më të madhe të çmimeve të nikelit dhe bakrit në vitin 2023 dhe 2024, krahasuar me atë të projektuar në prill. Lëvizjet e kështilla në nikel janë më së shumti rezultat i rritjes së nivelit të prodhimit të nikelit (kryesisht nga Kina dhe Indonezia), ndërsa në bakër është pasqyrim i pritshmërive për ulje të kërkesës për bakër, për shkak të indikacioneve për një aktivitet më të dobët ekonomik në Kinë.

⁵ Për analizën e çmimeve të naftës, metaleve dhe produkteve ushqimore parësore përdoren raporte të ndryshme të FMN-së, Bankës Botërore, FAO, OPEC, BQE-së dhe portaleve të specializuara ekonomike ndërkombëtare.

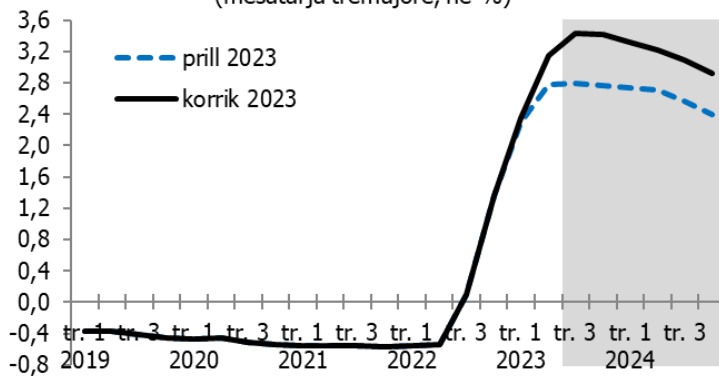
Çmimet e grurit dhe misrit në euro
(ndryshime vjetore në %)

Burimi: FMN-ja, Banka Botërore dhe llogaritjet e BPRMV-së.

Çmimet e **grurit** të shprehura në euro për 2023 dhe 2024 janë rishikuar në rritje, me një rënie pak më të vogël më 2023 dhe rritje pak më të lartë më 2024 në raport me projeksionet e prillit. Lëvizjet e këtilla në çmimin e grurit janë rezultat i shqetësimeve për një ofertë më të dobët se sa pritej më parë për shkak të kushteve të këqija atmosferike në disa nga vendet prodhuese. Nga ana tjetër, në rastin e çmimit të **misrit**, rishikimet janë në rënie, me një rënie më të fortë tashmë në dy vitet e projeksionit, veçanërisht në vitin 2023. Korrigjimi në rënie i çmimit të misrit është kryesisht rezultat i rritjes së inventarëve globalë, kryesisht në Shtetet e Bashkuara dhe i rritjes së prodhimit në Amerikën e Jugut.

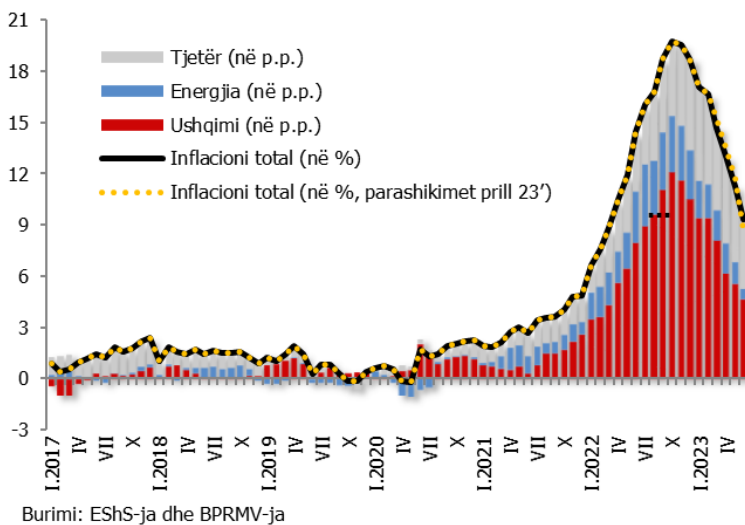
Euribor-i njëmuor
(mesatarja tremujore, në %)

Burimi: "Consensus Forecast" dhe llogaritjet e BPRMV-së.

Në **EURIBOR-in njëmuor**, rishikimet janë në rritje për të gjithë periudhën e projeksionit, me atë që aktualisht pritet të jetë mesatarisht 3,08% dhe 3,13% më 2023 dhe 2024 në mënyrë përkatësisht (përkatësisht 2,66% dhe 2,60% në prill). Lëvizjet e këtilla janë në përputhje me pritshmëritë për shtrëngimin e mëtejshëm të politikës monetare nga BQE-ja.

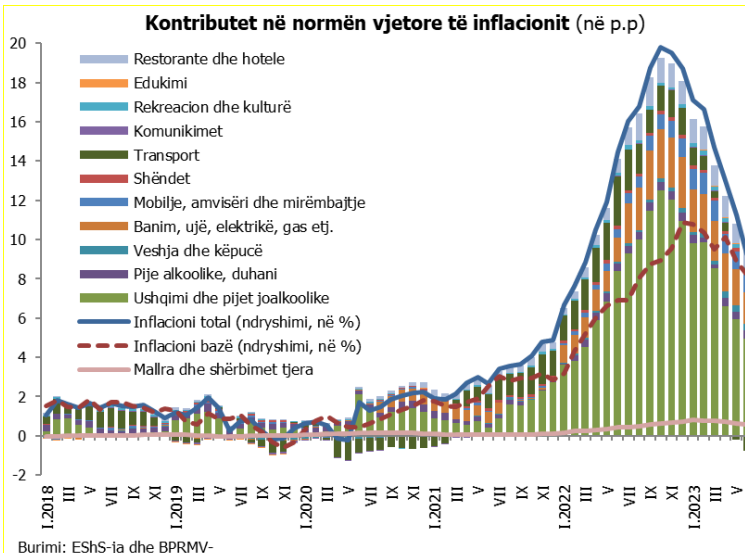
Norma e infalcionit

Në qershor të vitit 2023, çmimet e konsumit vendas u rritën për 1,0% në baza mujore (0,4% në maj), që vjen si pasojë e rritjes së çmimeve të ushqimeve dhe të inflacionit bazë, ndërkohë që çmimet e karburanteve janë thuajse të pandryshuara. **Çmimet e ushqimit** u rrit për 1,5%, që është rezultat i rritjes së çmimeve të pemëve dhe perimeve, kryesisht për shkak të efekteve sezonale. Çmimet në kategorinë “bukë dhe drithë” dhe bulmet, pas rënies në muajt e fundit, u rritën mesatarisht në qershor, në kushtet kur përfundoi zbatimi i masave për ngrirjen e çmimeve të disa kategorive të produkteve ushqimore bazë⁶, por gjatë lëvizjes në rënie të çmimeve të drithërave dhe të produkteve të qumështit në tregun ndërkombëtar. Prirja e uljes së çmimeve të vajrave vazhdoi edhe në muajin qershor, por më e dobët, me lëvizjen kryesore në rënie të çmimit në bursat botërore.

Inflacioni bazë në qershor shënoi një rritje prej 0,7% në bazë mujore, e cila erdhi kryesisht nga rritja e çmimeve të transportit ajror, pjesërisht nën ndikimin e faktorëve sezonalë. **Çmimet e energjisë** mbetën thuajse të pandryshuara në qershor (0,1%), pas rënies gjatë dy muajve të fundit, kështu që rritja mujore e çmimit të naftës u neutralizua kryesisht nga çmimet më të ulëta të druve për ngrohje.

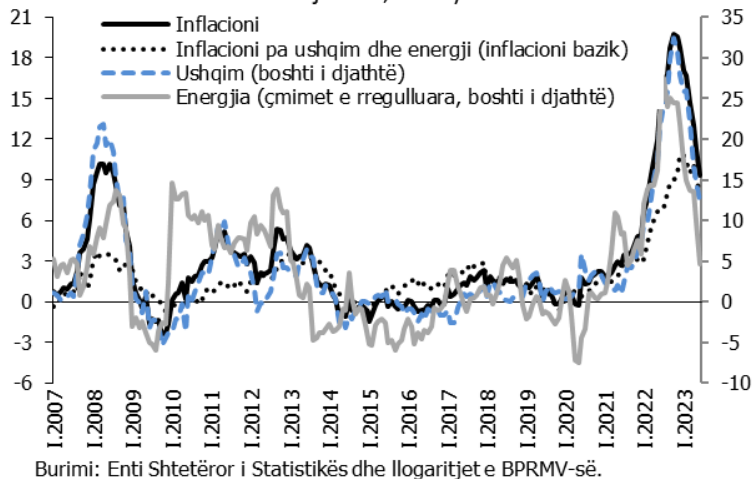
Shkalla e inflacionit në qershor vazhdoi të shënojë rritje të ngadaltë në bazë vjetore, duke zbritur në nivelin njëshifror prej 9,3% (11,3% në maj), në kushtet e rritjes së ngadaltë të çmimeve në të tre komponentët kryesorë. Në komponentin ushqimor, rritja e çmimeve vijon të jetë si pasojë e rritjes së çmimeve të mishit, e ndjekur nga çmimet në kategoritë “qumësht, djathë dhe vezë”, “bukë dhe drithëra” dhe perime. Sa u përket karburanteve, pjesa më e madhe e rritjes së çmimit është një efekt bartës nga rritja në korrik të një viti më parë, e plotësuar me një rritje mesatare të çmimit të rregulluar të energjisë elektrike për amvisëritë në janar të këtij viti⁷. Ky efekt u neutralizua në masë të madhe

⁶ Më 28 shkurt 2023, Qeveria e RMV-së mori vendim për ngrirjen e çmimit të bukës në periudhën nga 1 mars deri më 31 maj 2023. (viejëza). Më 10 mars u mor vendimi për uljen, përkatësisht ngrirjen e çmimeve të disa makaronave dhe disa bulmetrave në periudhën 16 mars deri më 31 maj 2023, shoqëruar me vendimin për heqjen e detyrimeve doganore për makaronat për periudhën nga 13 marsi deri më 31 maj 2023. (viejëza). Gjithashtu, Qeveria mori vendim më 3 prill (viejëza), kurse më 11 prill, ndryshim vendimi (viejëza) për përcaktimin e çmimeve më të larta të disa pemëve dhe perimeve në tregtinë me pakicë, masë e cila fillimisht ishte e vlefshme deri më 30 prill dhe më pas u vendos që masa të zbatohet deri më 31 maj 2023. (viejëza). Po ashtu, më 25 prill, Qeveria mori vendim që të vazhdojë zbatimin e marzheve më të larta tashmë të përcaktuara tregtare në tregtinë me shumicë dhe pakicë për disa produkte ushqimore deri më 30 qershor 2023. (viejëza).

⁷ Në përputhje me vendimin e Komisionit Rregullator të Energjetikës (KRRE), në janar të vitit 2023 u bënë ndryshimet në çmimin e energjisë elektrike për furnizuesin universal, përkatësisht: çmimi në bllokun e parë dhe të dytë u ul për 4,11%, përkatësisht 2,95%, ndërsa çmimi në bllokun e tretë dhe

Inflacioni dhe çmimet e ushqimit dhe energjisë (ndryshimet vjetore, në %)

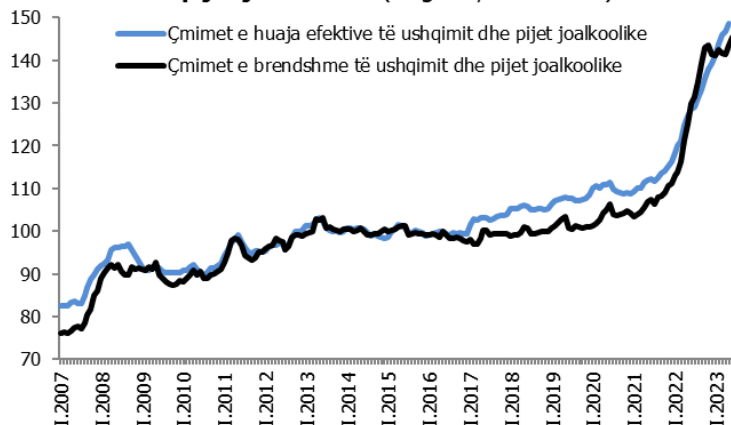

nga rënia vjetore e çmimeve të derivateve të naftës.

Ngadalësimi i inflacionit bazë vazhdoi edhe në muajin qershor, duke zbritur në 8,2% me bazë vjetore (8,9% në muajin paraardhës). Kontributin më të lartë vazhdojnë ta kenë çmimet e shërbimeve të gastronomisë, të plotësuara me çmimet e produkteve për pastrimin dhe mirëmbajtjen e rregullt të amvisërive dhe për higjienën personale, pijet joalkoolike, duhanin dhe veshjet.

Shkalla vjetore e inflacionit në muajin qershor është në përputhje me vlerësimet për ngadalësimin e shkallës së inflacionit brenda ciklit të projeksionit të prillit.

Çmimet e huaja efektive* dhe të brendshme të ushqimit dhe pijet joalkoolike (treguesi, 2015= 100)

* Çmimet e huaja efektive të ushqimit janë marrë si përmbledhje e ponderuar nga çmimet e ushqimit në vendet që janë partnerë më të rëndësishëm tregtar të Maqedonisë së Veriut në fushën e importit të ushqimit.

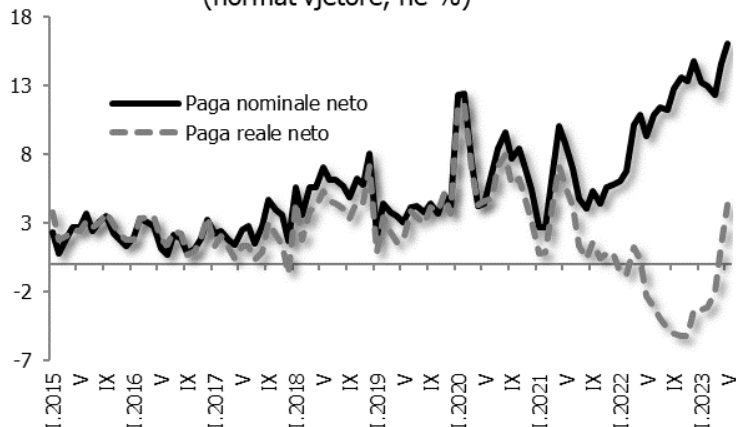
Burimi: EShS-ja, Eurostat dhe llogaritjet e BPRMV-së.

Sa u përket lëvizjeve të pritshme të supozimeve hyrëse të jashtme në projeksionin e inflacionit, ato janë kryesisht në drejtim rënës. Në fakt është bërë një rishikim në rënie i çmimeve të naftës dhe i ushqimeve, mesatarisht (rishikim më i madh në rënie i misrit, me një rishikim mesatar në rritje të grurit), dhe ka një ndryshim të vogël në rritje në projeksionin e inflacionit të jashtëm efektiv. Në të njëjtën kohë, vazhdon të theksohet pasiguria e lartë në lëvizjen e çmimeve botërore të produkteve parësore në periudhën e ardhshme, me efekte të pasigurta ekonomike të luftës në Ukrainë, e cila nuk po qetësohet.

Në maj të vitit 2023, rritja nominale vjetore e rrogës mesatare neto ishte 16,1% (14,6% në muajin paraardhës). Rritja vjetore e rrogave pasqyron rritjen e rrogave të prillit të vitit 2023

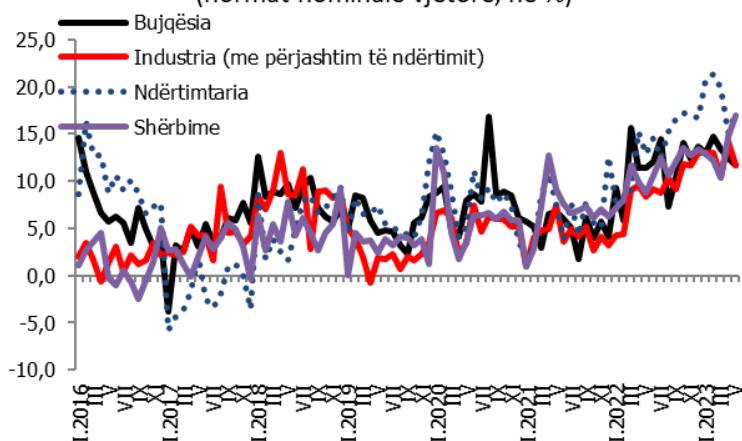
të katër u korrigjua në rritje, përkatësisht 0,85% dhe 7,65%. ([kumtesë](#)), ndërsa çmimi i tarifës së ulët u rrit në 1,3183 den/kWh nga 0,6193 den/kWh më parë ([çmimet](#)). Krahas kësaj, nga janari 2023, shkalla e taksës për shitjen e energjisë elektrike për amvisëritë është 10%, në vend të 5% sa ishte në një vit e gjysmë të kaluar. Në korrik të vitit të kaluar, kur u prezantua modeli bllok me katër tarifa, çmimi i energjisë elektrike për furnizuesin universal u rrit mesatarisht për 9,9% (tarifa e ulët për 8,8% dhe tarifa e lartë për mesatarisht 10,4%).

Paga mesatare e paguar
(normat vjetore, në %)

Burimi: EShS-ja.

Paga mesatare mujore neto e paguar sipas sektorëve
(normat nominale vjetore, në %)

Burimi: EShS-ja.

me 78% të funksionarëve, si dhe efektin bartës të rritjes prej 12,6% të rrogës minimale në mars të vitit 2023⁸, rritjen e një pjese të rrogave në sektorin publik⁹ në shtator të vitit 2023 dhe rritjen e rrogave të nëpunësve të shëndetësisë¹⁰ në maj të vitit 2023. Rritja e rrogave vazhdon të jetë e shpërndarë gjerësisht dhe vërehet në të gjitha aktivitetet, dhe më e larta është në "veprimtarinë administrative dhe ndihmëse", "veprimtarinë profesionale, shkencore dhe teknike", "veprimtarinë financiare", "veprimtaritë e tjera shërbyese", "arsimin", "administratën publike", "informacionin dhe komunikimin", "ndërtimin", si dhe në "aktivitetet e mbrojtjes shëndetësore dhe sociale".

Me rritjen e përshpejtuar dhe më të lartë të rrogave nominale vjetore, krahasuar me rritjen më të ngadaltë të shpenzimeve të jetesës, **rroga neto reale në muajin maj regjistroi një rritje prej 4,4% në bazë vjetore.**

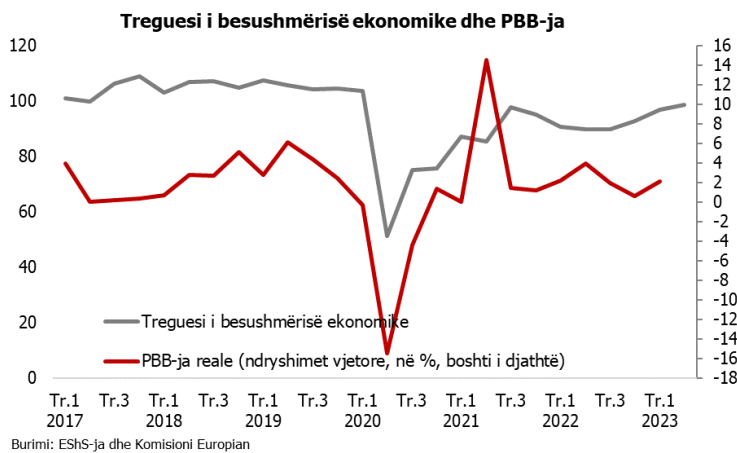
Ndryshimi nominal dhe real vjetor i realizuar i rrogave në periudhën Prill - Maj 2023 (15,4%, përkatësisht 2,9%) korrespondon kryesisht me shkallët që ishin të pritshme për tremujorin e dytë në kuadër të projeksionit të prillit.

Të dhënat në dispozicion nga ana e ofertës dhe e kërkesës me frekuencë të lartë për tremujorin e dytë të vitit 2023 tregojnë kryesisht për rritjen e mëtejshme të aktivitetit ekonomik në tremujorin e dytë të vitit, por ndoshta me ngadalë. Kur bëhet fjalë për perceptimet e subjekteve ekonomike

⁸ Në përputhje me ndryshimet dhe plotësimet e fundit ligjore për rritjen e rrogës minimale ("Gazeta Zyrtare e RMV-së" nr. 58/23), nga marsi i vitit 2023 rroga minimale neto u rrit për 2.175 denarë. Lartësia e rrogës minimale në shumën bruto, duke filluar nga marsi i vitit 2023, deri në shkurt të vitit 2024, është 29.739 denarë (më parë 26.422 denarë), pra rroga minimale në shumën neto është 20.175 denarë (paraprakisht 18.000 denarë). Kjo rritje është llogaritur në përputhje me metodologjinë e vitit të kaluar, me të cilën do të harmonizohet rroga minimale, dhe llogaritet në përputhje me rritjen për vitin e mëparshëm të rrogës mesatare të paguar në RMV dhe të indeksit të shpenzimeve të jetesës – përkatësisht 50% e rritjes së secilit tregues. Gjithashtu, është përcaktuar se rroga minimale nuk mund të jetë më e ulët se 57% e lartësisë së rrogës mesatare neto të paguar në RMV për vitin e mëparshëm.

⁹ Në përputhje me rebalancin e buxhetit, rroga e shtatorit ka një rritje prej 15% për punonjësit në drejtësi, arsimin e mesëm dhe fillor dhe kujdesin ndaj fëmijëve, 7% rritje të rrogave për punonjësit në arsimin e lartë dhe 5% rritje të rrogave për punonjës në Ministrinë e Punëve të Brendshme dhe në shëndetësi.

¹⁰ <https://vlada.mk/node/33235>

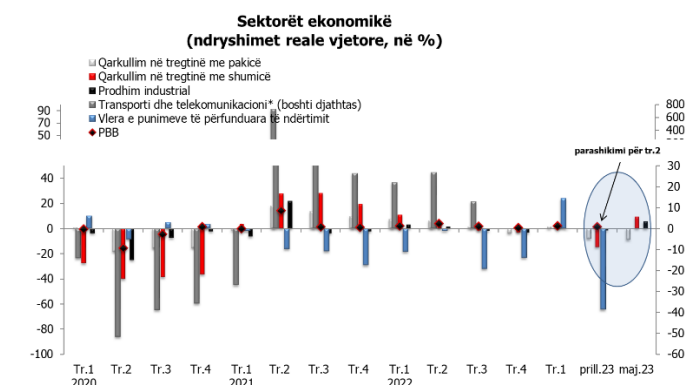

për gjendjen e ekonomisë¹¹, rezultatet e anketave hulumtuese për tremujorin e dytë të vitit tregojnë për perceptime pak më të favorshme, krahasuar me tremujorin paraardhës, si dhe janë më të favorshme krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit të kaluar, që tregon kryesisht për rritje të mëtijshme të ekonomisë. Perceptimet më të favorshme në një pjesë mund të lidhen me ngadalësimin e shkallës së inflacionit vendas, uljen e çmimeve botërore të produkteve, si dhe stabilizimin e situatës në tregun e energjisë.

Në periudhën prill - maj 2023, **qarkullimi në tregtinë totale** shënoi rënie reale vjetore, për dallim nga rritja në tremujorin paraardhës, me rënie në tregtinë me pakicë dhe me shumicë, ndërsa tregtia e automjeteve shënoi rritje.

Në periudhën prill - maj 2023, **prodhimi industrial** shënoi rritje reale vjetore prej 2,3%, pas rritjes minimale në tremujorin paraardhës. Rritja e industrisë është rezultat i kontributit pozitiv të sektorit të energjisë dhe industrisë përpunuese, ndërsa minierat kanë kontribut të vogël negativ. Në kuadër të industrisë përpunuese, kontributi më i madh pozitiv vërehet në prodhimin e makinerive dhe pajisjeve, kurse kontribut më të theksuar pozitiv ka prodhimi i produkteve bazë farmaceutike dhe preparateve farmaceutike. Nga ana tjetër, kontributi më i madh negativ vihet re në disa nga aktivitetet tradicionale, si prodhimi i metaleve dhe prodhimi i produkteve metalike të fabrikuar, me përjashtim të makinerive dhe pajisjeve.

Gjithashtu, në shërbimet e hotelierisë në muajin prill janë vërejtur ritme të larta rritjeje vjetore të numrit të përgjithshëm të turistëve dhe të netëqëndrimeve, por dukshëm më të forta krahasuar me rritjen në tremujorin paraardhës, ndërkohë që rënia e qarkullimit total real po ngadalësohet.

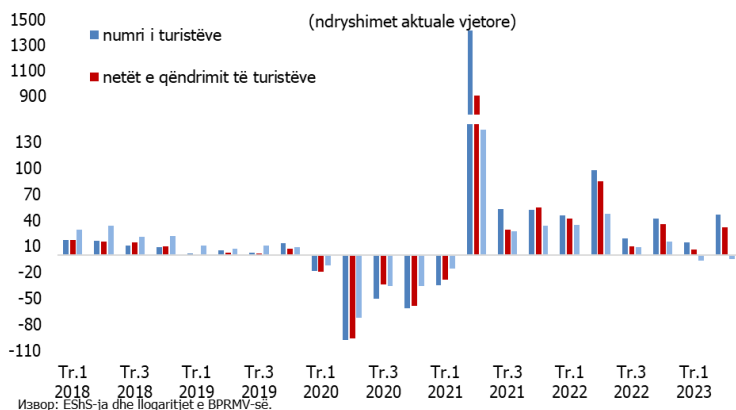
* Mesatarja e thjeshtë e normave vjetore të ndryshimit të mënyrave të ndryshme të transportit dhe telekomunikacionit.
Burimi: ESHS-ja dhe llogaritjet e BPRM-vë.

PRODHI INDUSTRIAL DHE VEPRIMTARI TË TJERA EKONOMIKE												
	2020				2021				2022			
	Tr.1	Tr.2	Tr.3	Tr.4	Tr.1	Tr.2	Tr.3	Tr.4	Tr.1	Tr.2	Tr.3	Tr.4
ndryshime reale vjetore në %												
Produkti bruto i brendshëm	-0,3	-15,4	-4,3	1,3	0,1	14,5	1,4	1,2	2,2	4,0	2,0	0,6
Prodhim industrial	-3,7	-25,0	-7,5	-2,3	-6,1	22,3	-3,5	-2,3	3,4	1,3	-1,8	-3,4
Punimet e realizuara ndërtimore	6,3	-5,1	3,0	2,3	-1,1	-9,6	-10,8	-17,5	-11,1	-1,2	-19,2	-14,0
Ndërtim i lartë	-8,5	-20,4	17,9	-8,6	18,5	5,3	-20,2	-20,9	-26,0	15,2	-8,8	6,7
Ndërtim i ulët	21,3	4,7	-6,2	11,1	-16,1	-16,9	-3,5	-15,2	5,1	-11,3	-25,9	-26,9
Qarkullim në tregtinë me shumicë - Gj	-16,7	-30,6	-26,1	-24,3	0,9	22,5	16,9	10,4	9,7	4,0	0,4	-2,7
Qarkullim në tregtinë me pakicë*	1,0	-18,6	-15,7	-15,5	-1,3	18,3	13,9	10,0	7,6	6,7	1,9	-3,7
Qarkullim në tregtinë me shumicë*	-27,8	-40,1	-38,7	-36,3	3,7	27,9	28,4	19,6	11,0	2,4	-1,3	-3,0
												3,8
												-14,8
												9,7

*Rritjet reale të rritjes logaritme nga BPRM-ja, duke përdorur normat nominale të rritjes me inflacionin vjetor, të matur sipas shprehimeve të jetesës. Të dhënat e tregtisë në 2020, 2021, 2022 dhe 2023 janë të ardhshme, ndërsa të dhënat e PBB-së në 2022 janë të ardhshme ndërsa për PBB-në në 2022 dhe 2023 janë vlerësuar.
Burimi: ESHS-ja dhe llogaritjet e BPRM-vë.

¹¹ Ka të bëjë me sondazhet e kryera nga Komisioni Europian për të matur besimin ekonomik të subjekteve në një ekonomi. Treguesi i përbërë i besimit ekonomik përfshihet si një mesatare e ponderuar e treguesve të besimit për konsumatorët dhe treguesve të besimit për sektorë individualë të ekonomisë (ndërtim, industri, tregti me pakicë dhe shërbime).

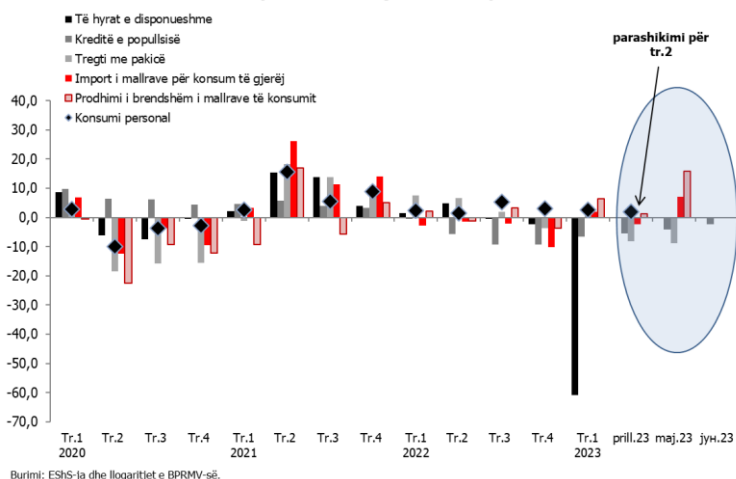
Indikatorët e shërbimeve hotelierike

Nga ana tjetër, në muajin prill, **vlera e punimeve të ndërtimit** të realizuara në bazë vjetore shënoi rënie të lartë, në ndryshim nga rritja në tremujorin e mëparshëm, në kushtet e rënies si në ndërtimet shumëkatëshe, ashtu edhe në ndërtimet e ulëta.

Treguesit në dispozicion të **kërkesës agregate** gjithashtu tregojnë kryesisht për rritje të mëtijshme në tremujorin e dytë të 2023, por kryesisht me ritëm më të ngadaltë. Rreziqet e rritjes janë ende kryesisht në kahun rënës, nën ndikimin e efekteve negative të zgjatura të luftës në Ukrainë, si dhe paqëndrueshmërisë dhe pasigurisë së theksuar në kushtet e jashtme ekonomike dhe financiare.

Treguesit e lëvizjes së konsumit personal (normat reale vjetore, në %)

Të dhënat e disponueshme për lëvizjet e **konsumit personal**¹² në tremujorin e dytë tregojnë kryesisht për ngadalësim të rritjes së tij edhe gjatë këtij tremujori. Konkretisht, kur bëhet fjalë për burimet e financimit të konsumit personal për tremujorin e dytë të vitit 2023, rritje reale vjetore shënojnë disa nga komponentët e të ardhurave të disponueshme (paga dhe pensione), ndërsa rënie reale vjetore është shënuar për sa i përket kredive për popullsinë (më e lehtë krahasuar me rënien në tremujorin e mëparshëm).

Treguesit afatshkurtër të dinamikës së konsumit personal lëvizin në drejtime të ndryshme, kështu që gjatë tremujorit të dytë, prodhimi vendas i mallrave të konsumit dhe importi i mallrave të konsumit shfaqin rritje, ndërsa tregtia me pakicë dhe të ardhurat nga TVSh-ja bruto shënojnë rënie relativisht të lartë. Për sa i përket treguesit të besimit të konsumatorit¹³, tregon për perceptime më të favorshme në tremujorin e dytë të vitit 2023 krahasuar me tremujorin

¹² Të dhënat për pagat i përkasin muajint maj të vitit 2023, ndërsa të dhënat për kreditë e popullsisë, pensionet dhe të ardhurat bruto nga TVSh-ja janë të muajit qershor, ndërsa tregtia me pakicë, prodhimi vendas i mallrave të konsumit, importet e mallrave të konsumit i referohen periudhës prill - maj 2023.

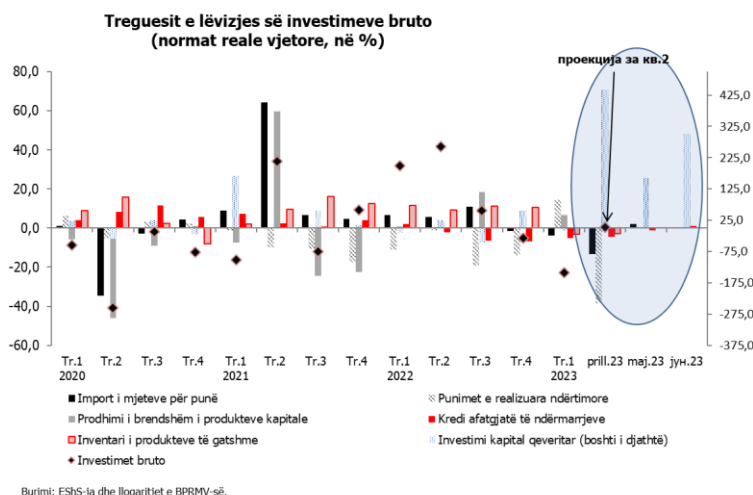
¹³ Në përputhje me anketat e realizuara nga Komisioni European.

paraardhës, si dhe në krahasim me të njëjtën periudhë të një viti më parë.

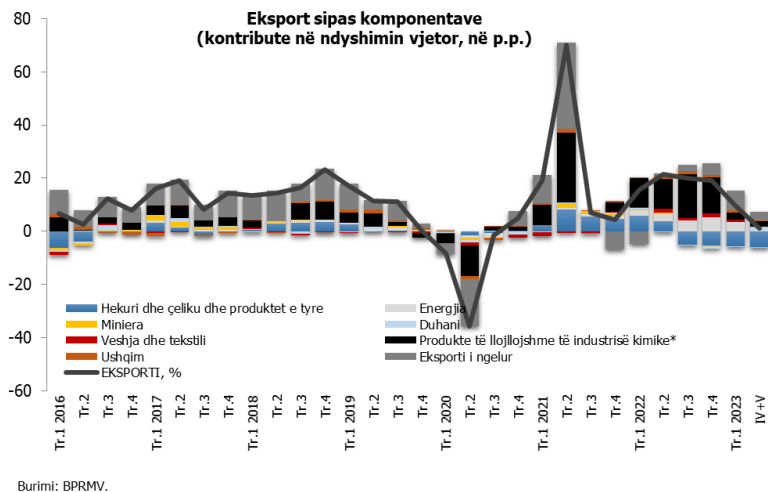
Për sa i përket të dhënave me frekuencë të lartë **për investimet bruto**¹⁴, në tremujorin e dytë të vitit 2023 ka rritje të prodhimit të përgjithshëm industrial, prodhimit vendas të mallrave kapitale dhe rritje të konsiderueshme të investimeve kapitale shtetërore (në lidhje me paradhëniet për projektet e infrastrukturës), ndërsa në kreditë afatgjata për ndërmarrjet, importi i kapitalit qarkullues dhe tatimi mbi fitimin kanë shënuar rënie. Në muajin prill, rënie reale e lartë është shënuar në sektorin e ndërtimit, si dhe rënie relativisht e vogël është vërejtur edhe në stoqet e produkteve të gatshme. Për sa i përket treguesve të besimit në industri dhe ndërtim për tremujorin e dytë 2023, ata tregojnë për tendenca pak më pak të favorshme në industri, por më të favorshme në ndërtim, krahasuar me tremujorin e mëparshëm. Krahasuar me të njëjtën periudhë të një viti më parë, ato janë më të favorshme në industri dhe më pak të favorshme në ndërtim.

Të dhënat për **tregtinë e jashtme** në periudhën prill - maj 2023 tregojnë për ngushtim të mundshëm të deficitit në tremujorin e dytë të vitit krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit të kaluar, me rritje të vogël nominale të eksporteve dhe rënie nominale relativisht të lartë të importeve.

Arritjet buxhetore në pajtim me të dhënat fiskale për tremujorin e dytë 2023 udhëzojnë për rritje reale vjetore të konsumit publik, në kushte rritjeje në pothuajse të gjitha kategoritë kryesore.

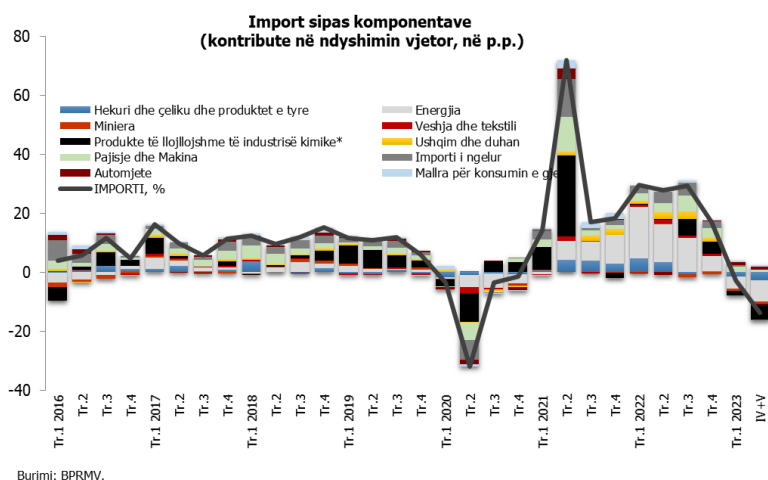
¹⁴ Të dhënat për punimet e përfunduara të ndërtimit dhe stoqet e produkteve të gatshme janë në prill 2023, ndërsa të dhënat për kreditë afatgjata për ndërmarrjet dhe investimet kapitale shtetërore janë të qershorit 2023, ndërsa prodhimi industrial, importet e produkteve të investimeve dhe prodhimi vendas i produkteve kapitale referohen deri në periudhën prill - maj 2023.

Në periudhën prill - maj 2023, është vërejtur ngushtim i mëtejshëm i ndjeshëm i deficitit në shkëmbimin e mallrave me vendet e huaja, me 43,1% në bazë vjetore, i shkaktuar nga ulja e importit të mallrave, me një rritje të vogël të eksportit të mallrave. Në të njëjtën kohë, tregtia e jashtme e përgjithshme është më e ulët për 7.9% krahasuar me të njëjtën periudhë të një viti më parë.

Eksportet e mallrave në muajt prill - maj 2023 u rritën me 1% me bazë vjetore, e cila erdh si pasojë e rritjes së eksporteve të tjera, përfshirë eksportet e komponentëve për industrinë automobilistike të kompanive të huaja, si dhe rritjes së eksporteve të duhanit. Arritje të tilla kompensohen kryesisht nga reduktimi i ndjeshëm i eksportit të hekurit dhe çelikut.

Krahasuar me projeksionin e prillit, ecuria e eksporteve në prill dhe maj 2023 është pak më e ulët se pritjet për tremujorin e dytë të vitit. Devijime më të mëdha në rënie vihen re në eksportet e hekurit dhe çelikut, si dhe në eksporte të tjera, duke përfshirë eksportet e kompanive të huaja nga industria e automobilitave. Eksporti i energjisë, duhanit dhe xeheve tregon devijim në rritje, ndërkohë që lëvizjet e kategorive të tjera të eksportit janë kryesisht brenda pritshmërive sipas projeksionit të prillit.

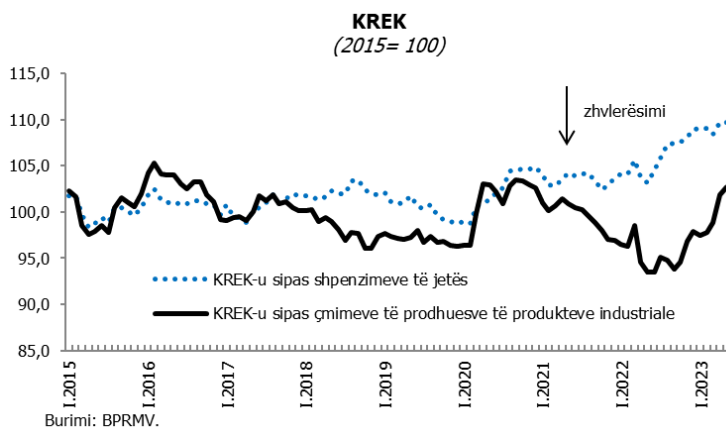

Importi i mallrave në muajt prill - maj 2023 shënoi rënie prej 13,8% me bazë vjetore. Kontributin më të madh në arritjet e tilla e ka zvogëlimi i importit të burimeve të energjisë, në radhë të parë të energjisë elektrike, në kushte të rënies së ndjeshme të çmimeve të importit me ulje të njëkohshme të importeve sasiore. Kontribut më të rëndësishëm ka dhënë importet më të ulëta të lëndëve të para të disa prej kompanive të huaja të lidhura me industrinë e automobilitave, si dhe importi i hekurit, çelikut dhe xeherorëve. Nga ana tjetër, rritje në bazë vjetore është vërejtur në importin e automjeteve dhe në importin e pajisjeve dhe makinerive.

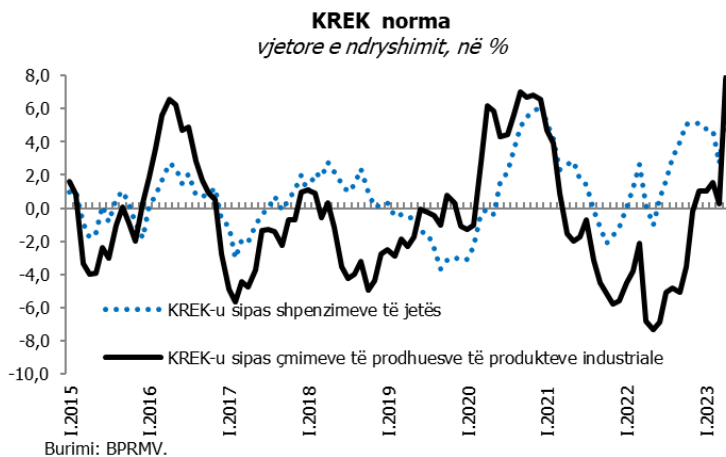
Rritje më të vogël shënuan importi i mallrave të konsumit, si dhe importi i ushqimeve.

Realizimet në importin e mallrave në prill dhe maj 2023 janë më të ulëta se pritjet për tremujorin e dytë sipas projeksionit të prillit. Devijime më të theksuara në rënie janë vërejtur në pjesën tjetër të importeve, si dhe në importet e hekurit dhe çelikut. Ndikim të ngjashëm ka edhe importi i pajisjeve dhe makinerive, si dhe importi më i ulët i energjisë. Lëvizjet në kategoritë e tjera të importeve janë brenda pritshmërive sipas projeksionit të prillit.

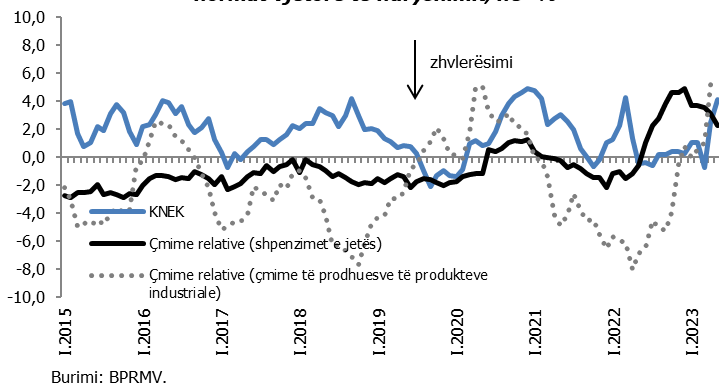
Realizimet e deficitit tregtar në prill dhe maj 2023 tregojnë një deficit më të ulët se pritjet për tremujorin e dytë të vitit sipas projeksionit të prillit.

Në maj 2023, indeksi REDK-i i defluar me shpenzimin e jetesës shënoi një mbiçmim prej 6,4%, ndërsa indeksi REDK i llogaritur me çmimet e prodhimit industrial shënoi mbivlerësim prej 9,9%. Konkretisht, shpenzimi relativ i jetesës shënoi rritje prej 2,3%, ndërsa çmimet relative të produkteve industriale u rritën me 5,6% në bazë vjetore. Në të njëjtën kohë, NEDC-ja shënoi mbivlerësim prej 4,1%, që është kryesisht rezultat i nënçmimit të rublës ruse dhe lirës turke, në raport me valutën vendase.

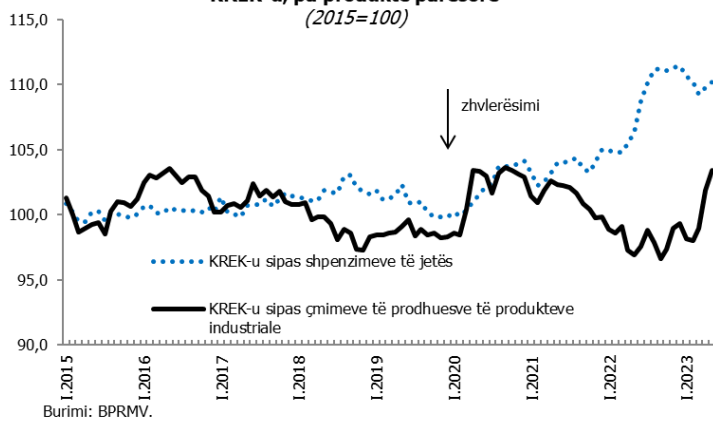

**KKEN-ja dhe çmimet relative
normat vjetore të ndryshimit, në %**

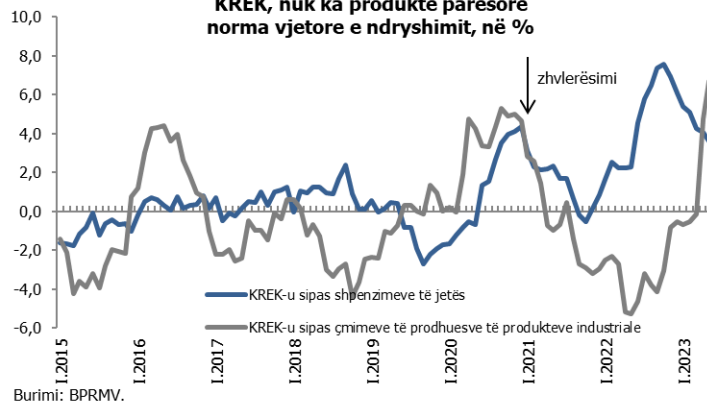

Bazuar në përlogaritjen me ponderët e bazuar në tregtinë e jashtme duke përjashtuar produktet primare, indeksi REDK-ja i deflatuar me shpenzimet e jetesës në maj 2023 shënoi mbivlerësim prej 3,6%, ndërsa REDK-ja u deflatua me çmimet e prodhimit industrial të mbivlerësuar me 6,7%. Në të njëjtën kohë, kostoja relative e jetesës shënoi rritje prej 1,2%, ndërsa çmimet relative të prodhuesve të produkteve industriale shënuan rritje prej 4,3%. Në të njëjtën kohë, NEDC-i shënoi mbivlerësim prej 2,3%, kryesisht si rezultat i nënvlerësimit të lirës turke në raport me valutën vendase.

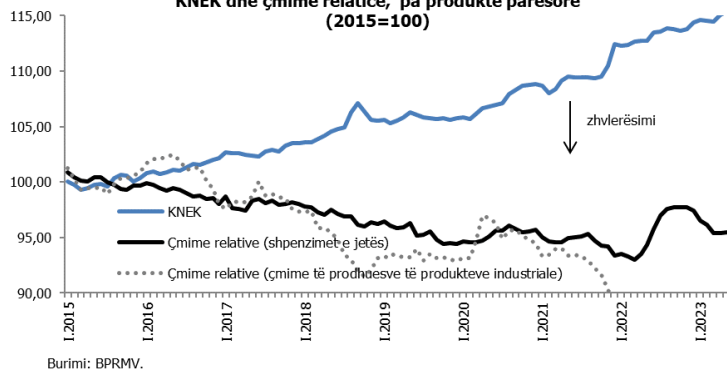
**KREK-u, pa produkte parësore
(2015=100)**

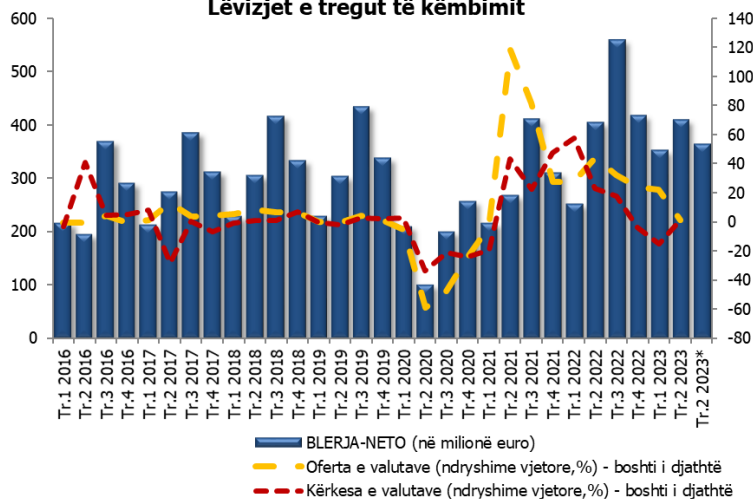
**KREK, nuk ka produkte parësore
norma vjetore e ndryshimit, në %**

**KNEK dhe çmimet relative, pa produkte parësore
(2015=100)**

Lëvizjet e tregut të këmbimit

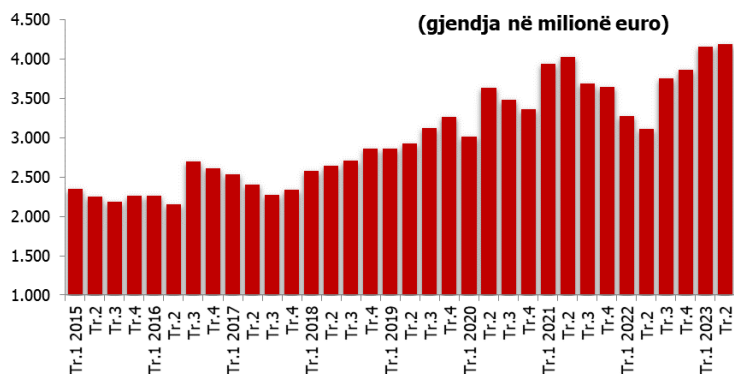

Blerja neto e realizuar në tregun valutor në tremujorin e dytë të vitit 2023 është 409,9 milionë euro, që paraqet rritje prej 1,5% me bazë vjetore, e shkaktuar nga rritja e ofertës valutore (me 1,3%), me rritje të vogël të kërkesës për valutë të huaj (me 0,6%).

* Parashikimet Prill 2023.
Burimi: BPRMV.

Rezerva valutore bruto

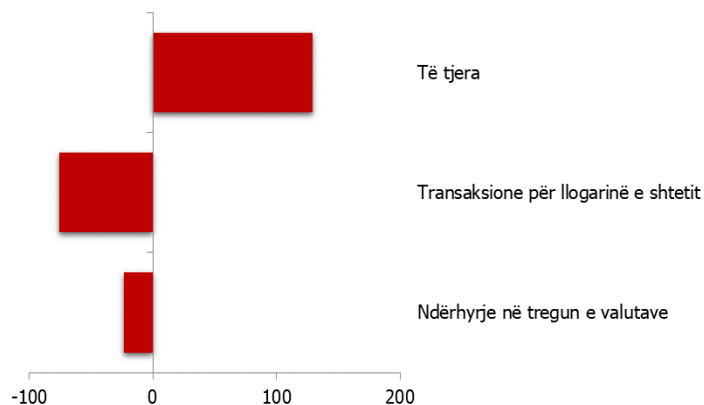
(gjendja në milionë euro)

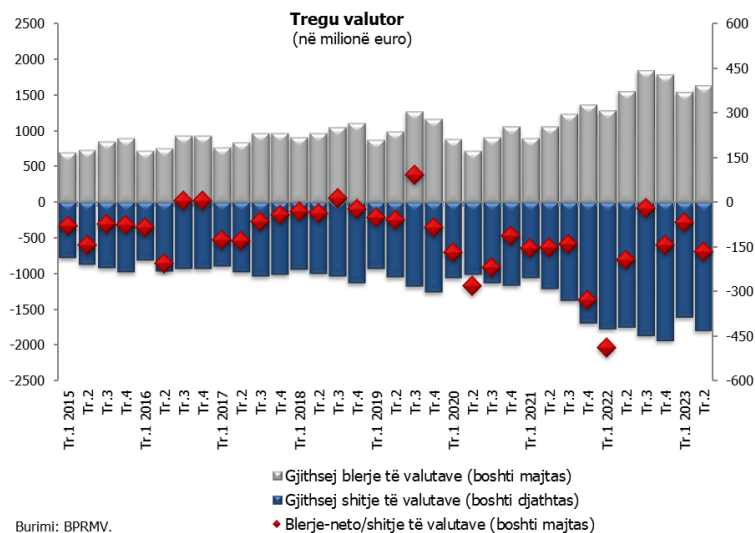
Gjendja e rezervave valutore bruto në fund të qershorit të vitit 2023 është 4.189,7 milionë euro, që paraqet rritje në krahasim me fundin e tremujorit të parë. Parë nga faktorët e ndryshimit, kjo kryesisht rezulton nga operacionet e Bankës Popullore për menaxhimin e rezervave valutore.

Burimi: BPRMV.

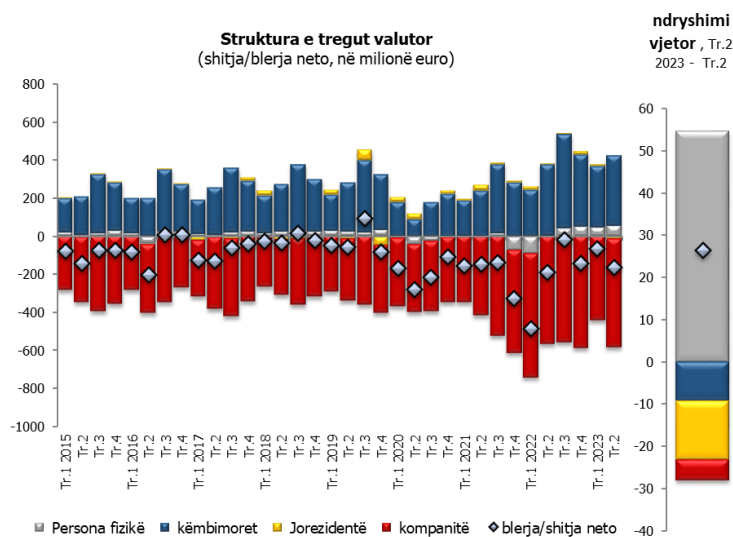
Faktorë të ndryshimit të rezervave valutore në Tr. 2, 2023
(në milionë euro)

Burimi: BPRMV.

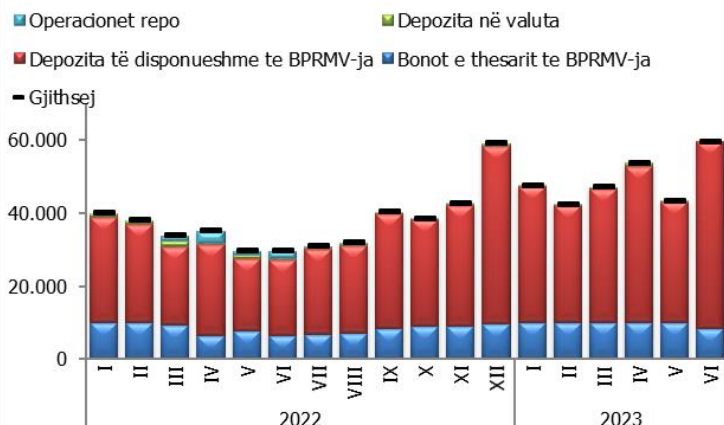
Në tremujorin e dytë të vitit 2023, në tregun valutor të bankave u realizua shitje neto e valutës, e cila është më e ulët në krahasim me të njëjtën periudhë të vitit të kaluar, në kushtet e rritjes së ofertës dhe kërkesës për valutë të huaj.

Nga analiza sektorale rezulton se lëvizje të tilla në tregun valutor në tërësinë e tyre janë rezultat i rritjes së blerjes neto nga personat fizikë.

Instrumentet e politikës monetare

(stoqet, të dhënat e fundit të muajit, në milionë denarë)

Gjendja e instrumenteve monetare në fund të qershorit 2023 shënoi rritje krahasuar me muajin paraprak, e cila vjen si pasojë e rritjes së sasisë së mjeteve bankare të vendosura në depozita pranë Bankës Popullore. Niveli i instrumenteve monetare në fund të muajit qershor është më i lartë krahasuar me nivelin e parashikuar në fund të tremujorit të dytë të vitit 2023, që për sa i përket mjeteve valutore neto të Bankës Popullore në kuadër të projeksionit, vjen si pasojë e uljes së depozitave të shteti, të cilat janë nën nivelin e parashikuar për tremujorin e dytë 2023.

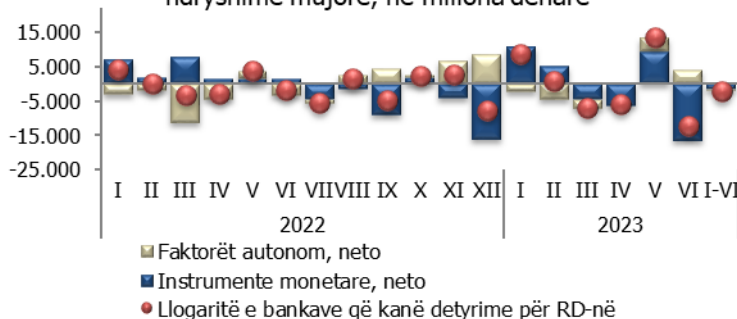

*Parashikimi për instrumentet monetare është pa repo transaksionet
Burimi: BPRMV-ja

Paraja primare në qershor 2023 shënoi rënie mujore, si rezultat i zvogëlimit të rezervave totale të bankave në Bankën Popullore, me një rritje të moderuar të parasë së gatshme në qarkullim. Gjithashtu, balanca e parasë primare është më e ulët krahasuar me parashikimin për fund të tremujorit të dytë të vitit 2023.

Likuiditeti i bankave*

ndryshime mujore, në miliona denarë

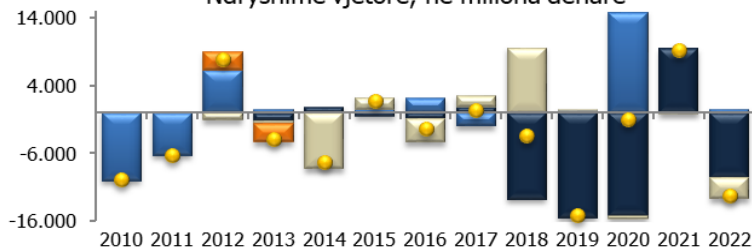
Ndryshime vjetore, në miliona euro

*ndryshim pozitiv: krijimi i likuiditetit, ndryshim negativ tërheqje të likuiditetit.
Burimi: BPRMV.

Sipas të dhënave operacionale për flukset e likuiditetit, **likuiditeti¹⁵ i sistemit bankar në periudhën janar - qershor 2023 shënoi rënie të lehtë**. Instrumentet monetare, kryesisht nëpërmjet rritjes së vendosjeve të bankave në depozitat shtatëditore, kontribuan në tërheqjen e likuiditetit në sistemin bankar për periudhën janar - qershor. Gjithashtu, faktorët autonom ndikuan në uljen e likuiditetit të sistemit bankar gjatë kësaj periudhe, i cili ishte tërësisht rezultat i ndërhyrjeve valutore.

Instrumente monetare*

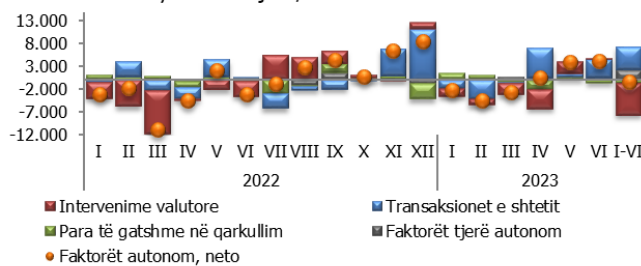
ndryshime, në miliona denarë

Ndryshime vjetore, në miliona denarë

*ndryshim pozitiv: krijimi i likuiditetit, ndryshim negativ tërheqje të likuiditetit.
Burimi: BPRMV.

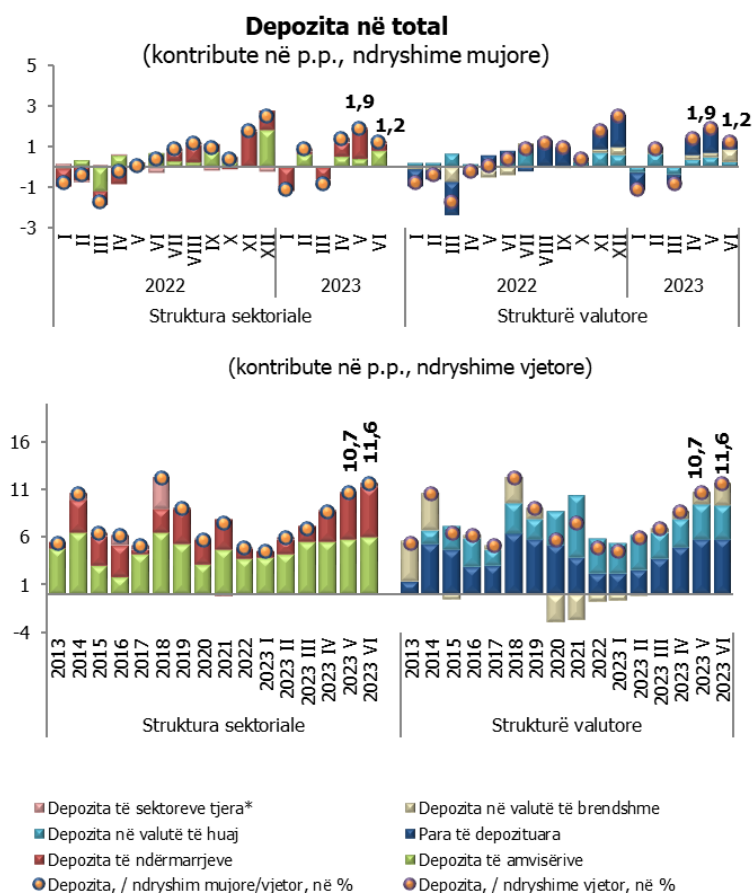
Faktorë autonom

ndryshime mujore, në miliona denarë

*ndryshim pozitiv: krijimi i likuiditetit, ndryshim negativ tërheqje të likuiditetit.
Burimi: BPRMV.

¹⁵ Të dhënat kanë të bëjnë me mjetet likuide të bankave në denarë në llogaritë në Bankën Popullore.

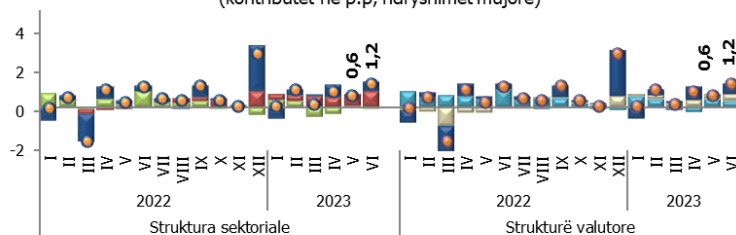
*Në depozita të sektoreve tjera janë të përfshira depozita të institucioneve financiare tjera, depozitat e vetëqeverisjes lokale dhe depozitave të institucioneve jofitimprurëse që u shërbejnë amvisërive të bankat, si dhe depozitat e transferueshme në denarë të institucioneve tjera financiare dhe të vetëqeverisjes lokale të Banka Popullore

Totali i depozitave¹⁶ në sistemin financiar, në qershor të vitit 2023, shënoi rritje mujore prej 1,2%, më e moderuar krahasuar me rritjen e një muaji më parë prej 1,9%. Nga pikëpamja sektorale, kjo rritje rezultoi nga kontributi pozitiv i të gjithë sektorëve, veçanërisht i depozitave të individëve, i shoqëruar nga rritja e depozitave të kompanive dhe e depozitave nga sektorët e tjerë. Nga pikëpamja valutore, rritje më e lartë vërehet te depozitat në valutë vendase (përfshi edhe paranë depozituese), me kontribut pozitiv më të ulët të depozitave në valutë. Totali i depozitave në periudhën prill-qershor 2023 shënoi rritje krahasuar me tremujorin e parë, që është më i lartë se rritja e pritur për tremujorin e dytë të vitit sipas projeksionit të prillit.

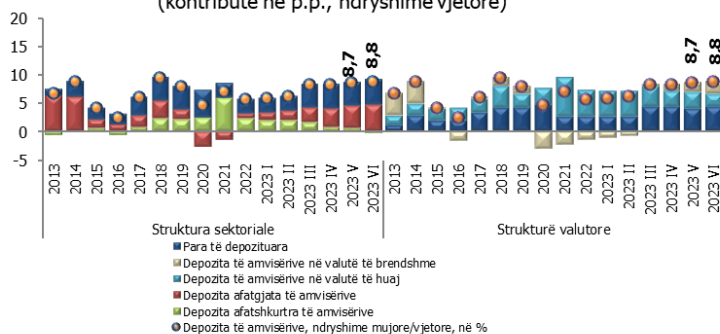
Shkalla vjetore e rritjes së gjithsej depozitave në qershor të vitit 2023 është 11,6%, me një normë prej 7,6% të projektuar në fund të tremujorit të dytë të vitit 2023. Nga pikëpamja sektorale, rritja e totalit të depozitave vjen kryesisht nga kontributi pozitiv i të gjithë sektorëve, nga të cilët kontributin më të madh e kanë depozitat e individëve, me një kontribut më të vogël pozitiv të depozitave të kompanive dhe sektorëve të tjerë. Nga pikëpamja valutore vihet re një rritje e depozitave në valutën vendase (përfshi edhe paranë depozituese), me një kontribut më të vogël pozitiv të depozitave në valutë.

¹⁶ Të dhënat i referohen depozitave të sektorit jashtetëror në banka dhe bankat e kursimeve, aktivet e institucioneve të tjera financiare në llogaritë në BPRMV dhe mjetet e njësive të vetëqeverisjes vendore në llogaritë në BPRMV. Të dhënat korrespondojnë me ndryshimet metodologjike të BPRMV nga qershori 2018. Më shumë informacion rreth ndryshimeve metodologjike mund të gjeni në këtë vjeggëz: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nspj.

Depozita të amvisërive
(kontributet në p.p, ndryshimet mujore)

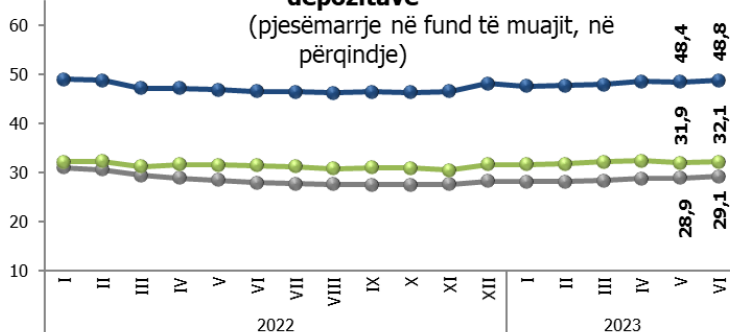
(kontribute në p.p., ndryshime vjetore)

Burimi: BPRMV.

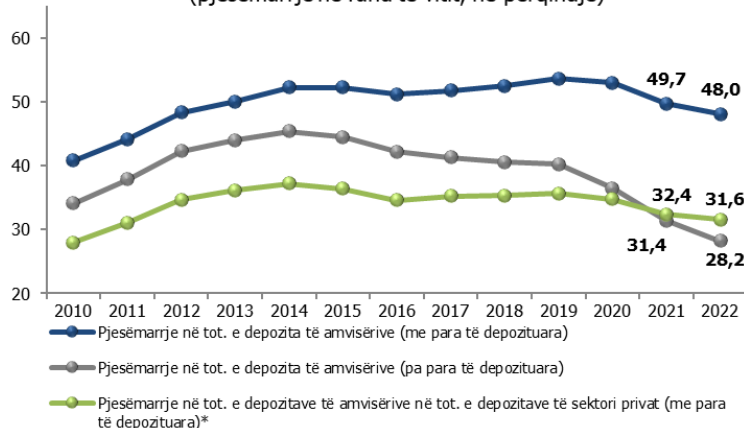
Depozitat e amvisërive në qershor 2023 shënuan rritje të përsheptuar mujore prej 1,2% (0,6% në maj), gjatë lëvizjeve të favorshme nga aspekti valutor dhe maturitetit. Nga **aspekti valutor**, depozitat në denarë (me paratë e depozituara) shënuan rritje, me kontribut më të vogël pozitiv të depozitave në valutë. Nga **pikëpamja e maturimit**, në muajin qershor është vërejtur sërish rritje më e ndjeshme në depozitat afatgjata të amvisërive, ndërsa rënie e depozitave afatshkurtra të amvisërive. **Në bazë vjetore, rritja e depozitave të amvisërive në muajin qershor 2023 arriti në 8,8%.**

Depozita në denarë të amvisërive/totali i depozitave

Pjesëmarrja e depozitave në denarë (me para të depozitave) në numrin e përgjithshëm të depozitave të ekonomive të amvisërisë, në fund të muajit qershor 2023, ka shënuar rritje të moderuar në baza mujore dhe arrin në 48,8% (48,4% në muajin paraprak).

(pjesëmarrje në runa të vitit, në përqindje)

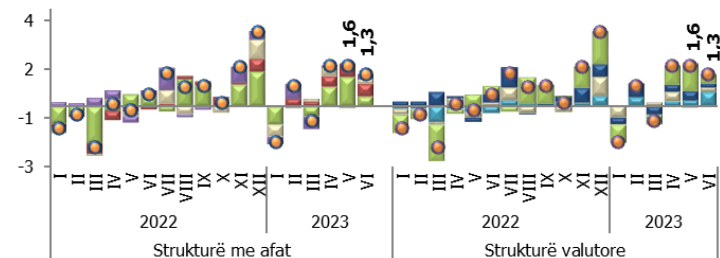

*Totali i depozitave vetëm në banka dhe kursimoret.

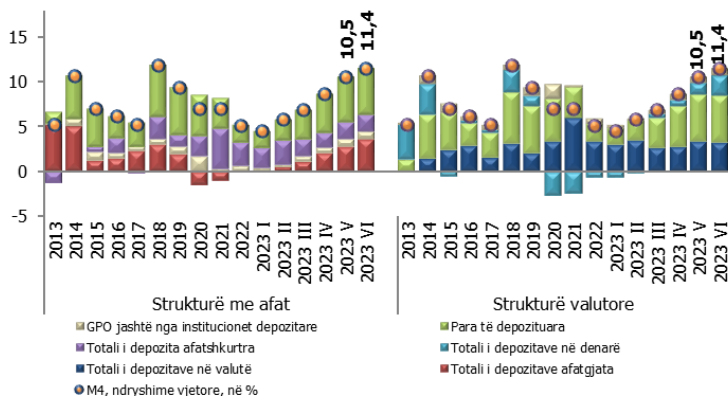
Burimi: BPRMV.

Oferta monetare M4

(kontribute në p.p., ndryshime mujore)

(kontribute në p.p., ndryshime vjetore)

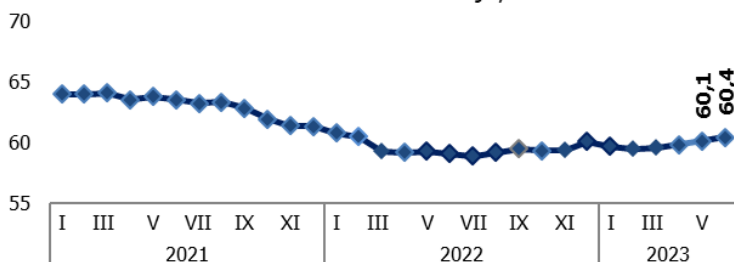
Burimi: BPRMV.

Paraja e gjerë e shprehur përmes agregatit monetar më të gjerë M4, në qershor 2023, shënoi rritje mujore prej 1,3% (1,6% në maj). Rritja mujore rezulton nga rritja e të gjithë komponentëve të strukturës së ofertës monetare, kryesisht si rezultat i parasë së depozituar dhe parasë së gatshme në qarkullim. Analizuar nga **aspekti afatshkurtër**, kontribut në rritje kanë edhe depozitat afatgjata edhe ato afatshkurtra, ndërsa nga aspekti valutor rritje mujore vërehet edhe te depozitat në denarë dhe me depozitat në valutë të huaj.

Në bazë vjetore, paraja e gjerë në muajin qershor 2023 është më e lartë me 11,4%, me rritje vjetore prej 7,5% të parashikuar për tremujorin e dytë 2023 sipas projeksionit të prillit.

Pjesëmarrje e M4 pjesë në denarë në totalin e ofertës monetare M4

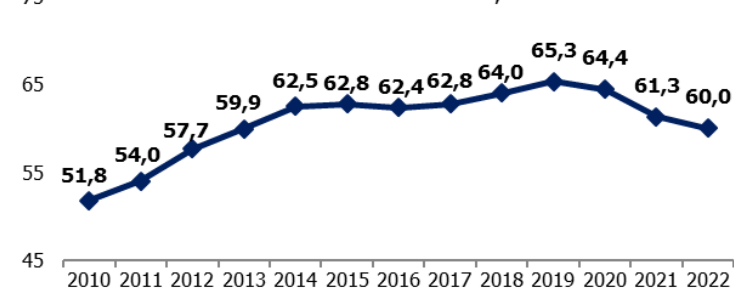
të dhënat në fund të muajit, në %

d

Pjesëmarrja e pjesës në denarë në ofertën e përgjithshme monetare M4 në fund të qershorit 2023 është 60,4% (60,1% në muajin paraprak).

të dhënat në fund të vitit, në%

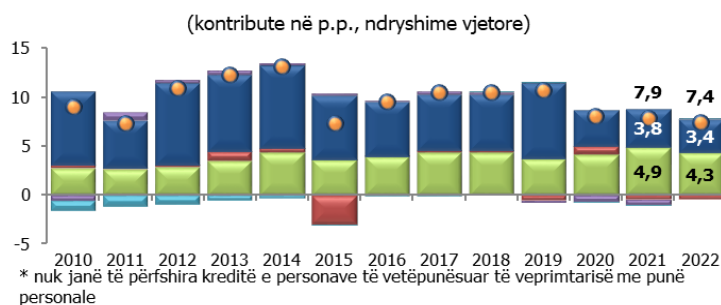
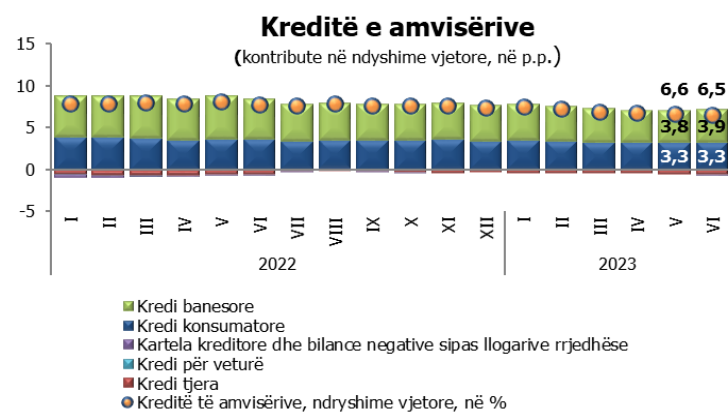
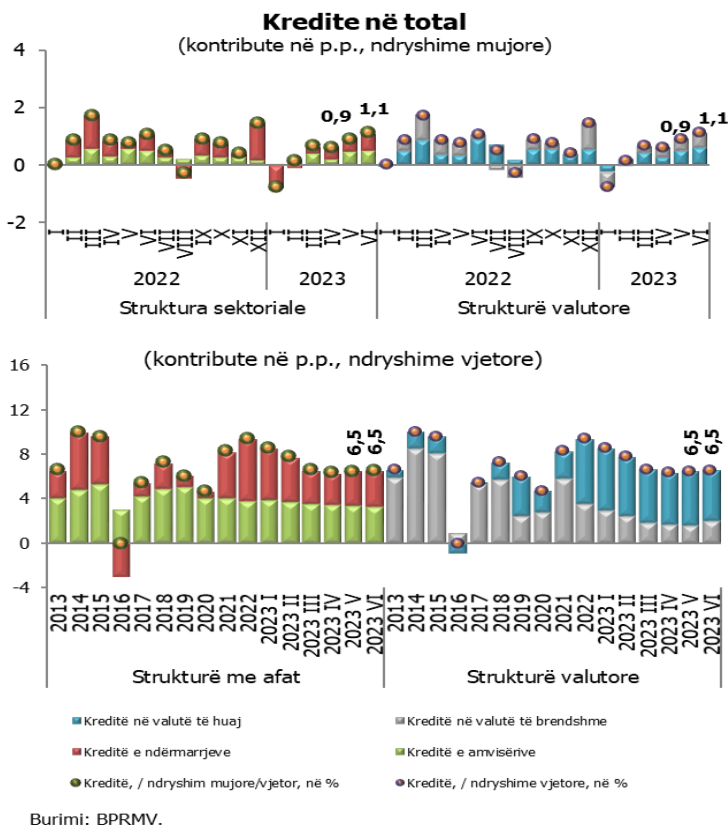

Burimi: BPRMV.

Totali i kredive në qershor shënoi rritje mujore prej 1,1% (0,9% në muajin paraardhës). Nga këndvështrimi sektoral, rritja e kredisë rezulton nga një kontribut pothuajse i barabartë i kredive për bizneset dhe individët. Gjithashtu, sipas **strukturës valutore**, rritja është rezultat i rritjes pothuajse të barabartë të kredisë në valutën vendase dhe në valutë të huaj. Në periudhën prill - qershor 2023, gjithsej kreditë shënuan rritje krahasuar me tremujorin e parë, e cila është më e lartë se rritja e parashikuar për tremujorin e dytë të vitit 2023 sipas projeksionit të prillit.

Shkalla vjetore e rritjes së kredive totale në qershor është 6,5%, që është pak më e lartë se rritja vjetore prej 6,2% e parashikuar për tremujorin e dytë 2023 sipas projeksionit të prillit. Nga pikëpamja sektoriale, në të dy sektorët vihat re rritje me bazë vjetore. Në **strukturën valutore**, kontribut pozitiv kanë kreditë si në valutë ashtu edhe në atë vendase.

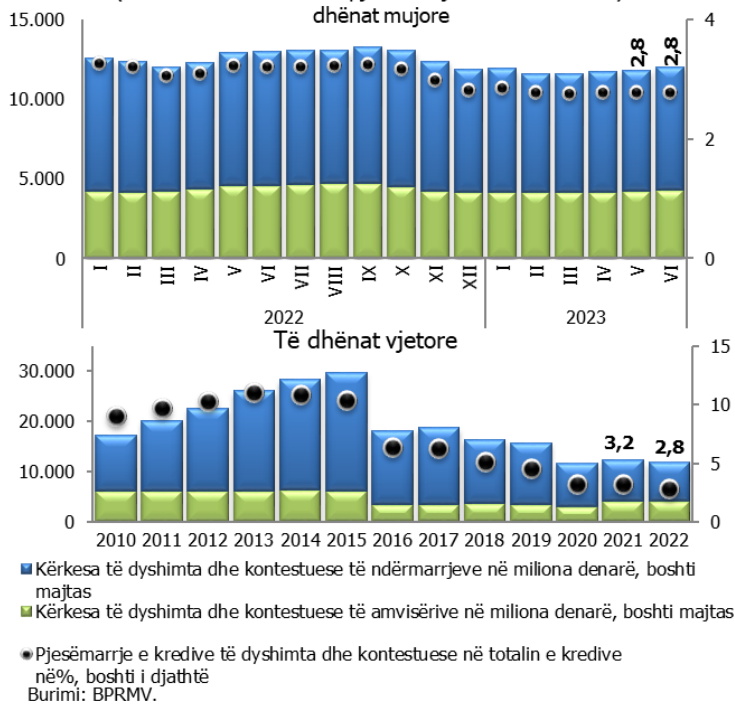
Sa i përket kredive të amvisërive¹⁷, në qershor të vitit 2023 ato shënuan rritje pak më të ngadaltë prej 6,5%, krahasuar me muajin maj (6,6%), që vjen si rezultat i rritjes më të moderuar të kredisë për konsum dhe për banesa dhe uljes së kredive të tjera.

¹⁷ Pa kreditë e individëve të vetëpunësuar.

Kërkesa të dyshimta dhe kontestuese

(struktura sektoriale dhe pjesëmarrja në kreditë totale) të dhënat mujore

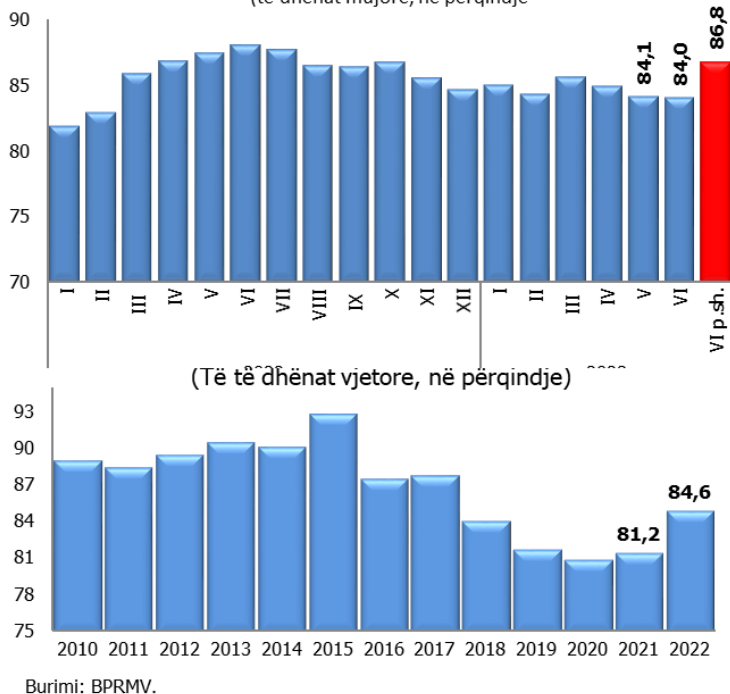

Pjesëmarrja e kërkesave të dyshimta dhe të kontestuar në totalin e kredive në qershor 2023 mbeti në të njëjtin nivel prej 2.8%, si në muajin maj.

Analizuar nga aspekti i strukturës sektoriale, pjesa më e madhe e shumës totale të kredive me probleme vjen nga sektori "ndërmarrje", ndërsa pjesa e kredive me probleme të sektorit të "amvisërisë" është më e vogël.

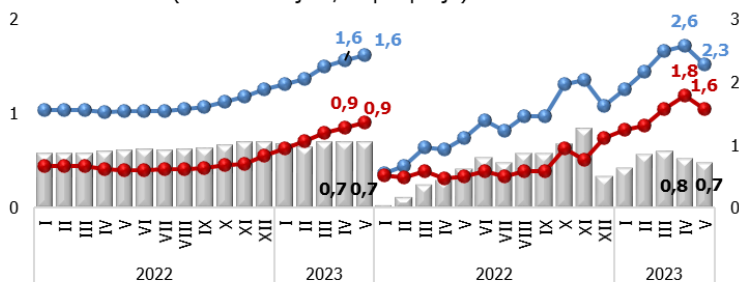
Raporti ndërmjet kredive totale dhe depozitave

(të dhënat mujore, në përqindje)

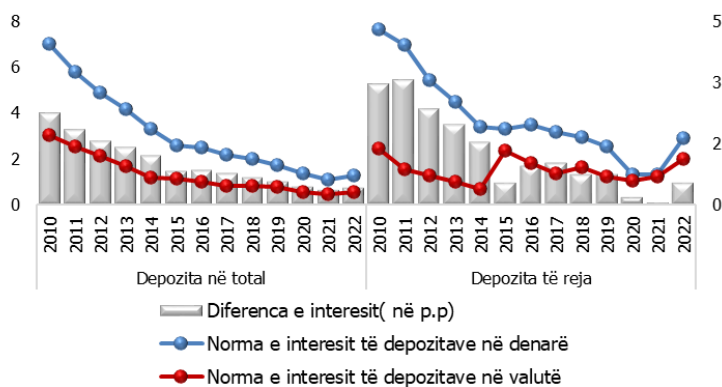

Treguesi i shfrytëzimit të potencialit depozitues të bankave për kreditimin e sektorit privat në muajin qershor është 84,0%, që është nën vlerën e këtij treguesi të projektuar në fund të tremujorit të dytë të vitit 2023 (86,8%) sipas projeksioneve të prillit.

Norma e interesit të totalit të depozitave
(të dhëna mujore, në përqindje)

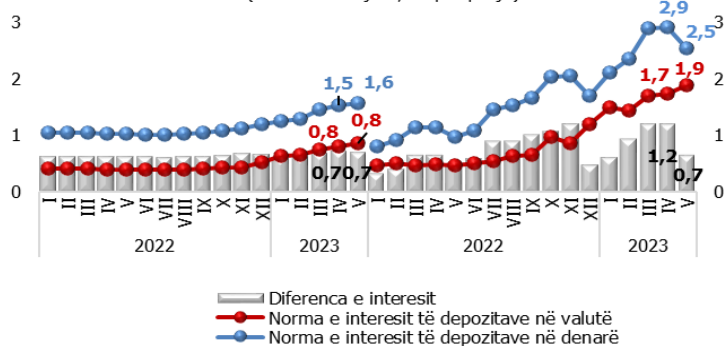
(Të dhënat në fund të vitit, në përqindje)

Burimi: BPRMV-ja

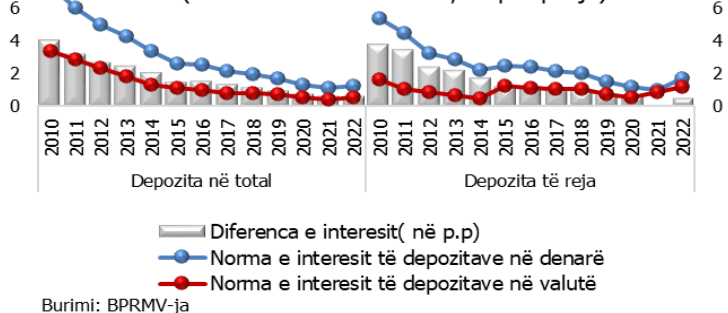
Në maj të vitit 2023, normat e interesit në gjithsej depozitat (denarë dhe valutë të huaj)¹⁸ mbetën në të njëjtin nivel me muajin paraprak. Për rrjedhojë, dallimi i normës së interesit ka mbetur në nivel të qëndrueshëm prej 0,7 p.p. Diferencë më e ulët e interesit prej 0,7 p.p. mund të vërehet për **depozitat totale të pranuar rishtazi¹⁹ krahasuar me muajin prill (0,8 p.p.), që vjen si pasojë e uljes më të madhe të normave të interesit për depozitat e reja në denarë (për 0,3 p.p.) në raport me uljen e normave të interesit për depozitat në valutë (për 0,2 p.p.)**

Norma e interesit të totalit depozita të amvisërive
(të dhënat mujore, në përqindje)

Burimi: BPRM.

(të dhënat në fund të vitit, në përqindje)

Burimi: BPRMV-ja

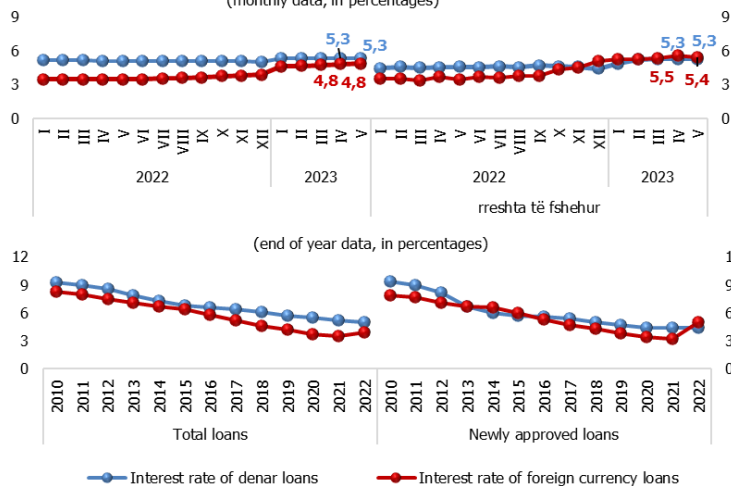
Tek amvisëritë, në maj të vitit 2023, diferenca ndërmjet normave të interesit për numrin e përgjithshëm të depozitave në denarë dhe depozitave në valutë, mbeti në nivel stabil prej 0,7 pikë përqindjeje, me lëvizje të lehtë në rritje të normave të interesit për depozitat në denarë dhe në valutë. Diferenca e interesit për depozitat e reja të pranuar të ekonomive familjare shënoi ndryshim në rënie në baza mujore dhe arrin në 0,7 p.p., në kushtet e uljes së normave të interesit për depozitat e reja në denarë për 0,4 p.p. dhe rritja e normave të interesit për depozitat në valutë me 0,2 p.p.

¹⁸ Të dhënat për normat e interesit janë në përputhje me ndryshimet metodologjike të BPRMV-së nga muaji qershor 2018. Më shumë informacion rreth ndryshimeve metodologjike mund të gjeni në këtë vjeggëz: http://www.nbkm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nspk.

¹⁹ Për sa i përket normave të interesit të depozitave të reja, duhet pasur parasysh se ato karakterizohen nga lëvizje të ndryshueshme. Ndryshueshmëria e normave të interesit për depozitat e pranuar rishtazi rezultojnë nga fakti se ato kushtëzohen nga vëllimi i depozitave të pranuar rishtazi (që mund të ndryshojnë nga muaji në muaj) dhe norma e tyre e interesit.

Total loans interest rates

(monthly data, in percentages)

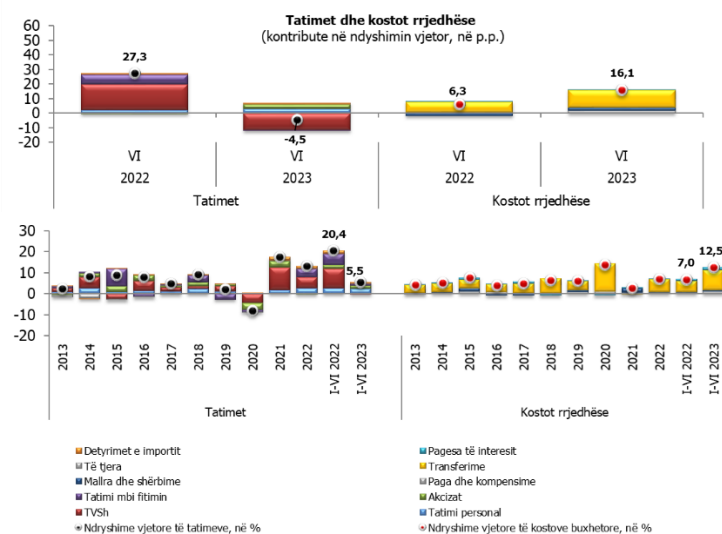
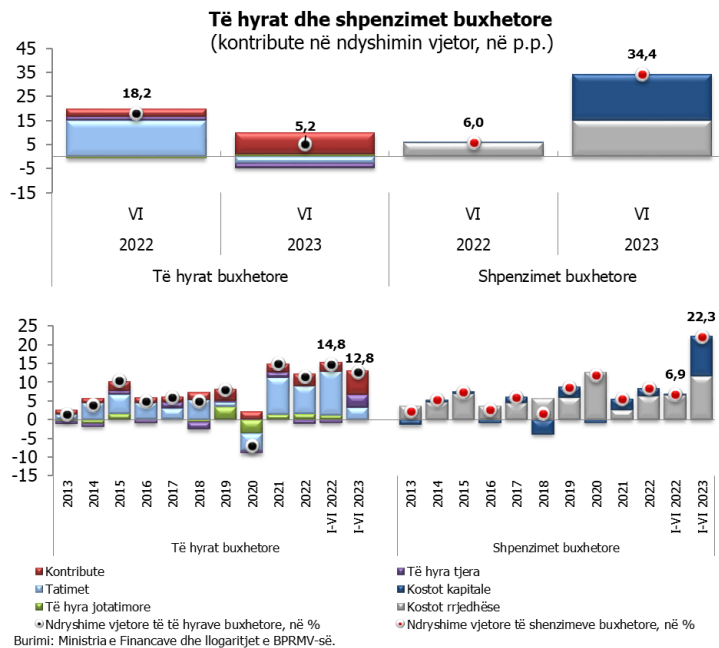
Source: NBRNM.

Në maj 2023, normat e interesit për **kreditë totale të amvisërive dhe kreditë totale të korporatave mbetën në të njëjtin nivel** si në muajin prill, përkatësisht në 5,3% dhe 4,8%. Ndër **kreditë e reja të miratuara**²⁰, normat e interesit për kreditë për individët mbetën në nivelin 5,3% si një muaj më parë, ndërsa normat e interesit për kreditë e korporatave u ulën me 0,1 p.p. dhe janë 5,4%.

²⁰ Për sa i përket normave të interesit të kredive të reja të miratuara, duhet pasur parasysh se ato karakterizohen nga lëvizje të ndryshueshme. Ndryshueshmëria e normave të interesit për kreditë e reja të miratuara rezulton nga fakti se ato kushtëzohen nga vëllimi i kredive të reja të miratuara (që mund të ndryshojnë nga muaji në muaj) dhe norma e tyre e interesit.

Në qershor të vitit 2023, në Buxhetin e Republikës së Maqedonisë së Veriut (buxheti qendror dhe buxhetet e fondeve), të hyrat totale buxhetore janë rritur për 5,2%, ndërsa shpenzimet janë rritur me 34,4% në bazë vjetore. Rritja e të ardhurave buxhetore është rezultat i kontributit pozitiv të kontributeve dhe në masë më të vogël të të ardhurave jotatimore (kontributi pozitiv përkatësisht 9,0 p.p. dhe 0,9 p.p.), me rënie të të ardhurave tatimore dhe të ardhurave të tjera²¹ (kontributi negativ prej dhe 2,7 p.p. dhe 2,0 p.p.). Njëkohësisht, të ardhurat tatimore në qershor 2023 shënuan një rënie prej 4.5% me bazë vjetore, më së shumti si pasojë e reduktimit të hyrjeve nga TVSh-ja²² dhe tatimi mbi fitimin, me një rritje të lehtë në të gjitha kategoritë e tjera. Rritja e shpenzimeve buxhetore në qershor 2023 vjen si pasojë e rritjes së shpenzimeve kapitale²³, por edhe e shpenzimeve rrjedhëse (më së shumti për shkak të transfereve më të larta²⁴).

Në periudhën janar - qershor 2023, të ardhurat totale buxhetore janë më të larta për 12,8% krahasuar me të njëjtën periudhë të një viti më parë, të ndikuar më së shumti nga rritja e kontributeve, të ardhurave tatimore dhe donacioneve të huaja²⁵. Nga ana tjetër, shpenzimet totale buxhetore janë më të larta për 22,3%, që është rezultat i rritjes së shpenzimeve rrjedhëse dhe kapitale.

²¹ Të ardhurat e tjera përfshijnë të ardhurat nga kapitali, donacionet e huaja dhe të ardhurat nga huat e shlyera.

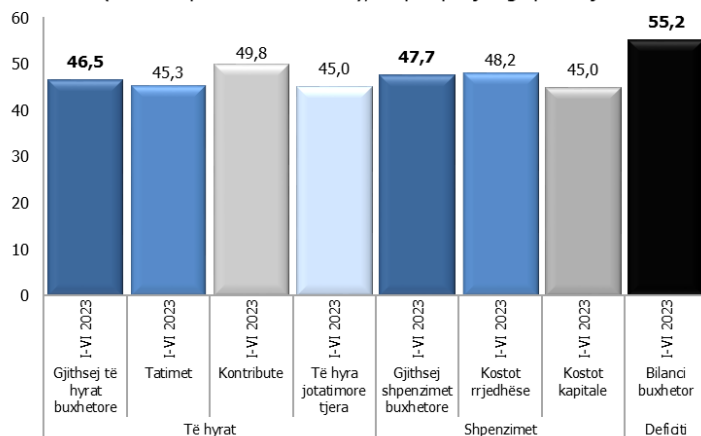
²² Rënia e të hyrave neto nga TVSH-ja shpjegohet me shumën më të lartë të kthimit të TVSh-së.

²³ Kostot kapitale janë rritur si rezultat i pagesës ndaj Ndërmarrjes Publike të Rrugëve Shtetërore (NPRrSh), për ndërtimin e autostradave nga korridoret 8 dhe 10d.

²⁴ PRRitja e transfereve në qershor është lidhur më së shumti me pagesën e mjeteve në sektorin e energjisë.

²⁵ Rritja e të hyrave të tjera vjen si pasojë e hyrjes së grantit nga Bashkimi Europian në vlerë prej rreth 72 milionë eurosh në mars 2023.

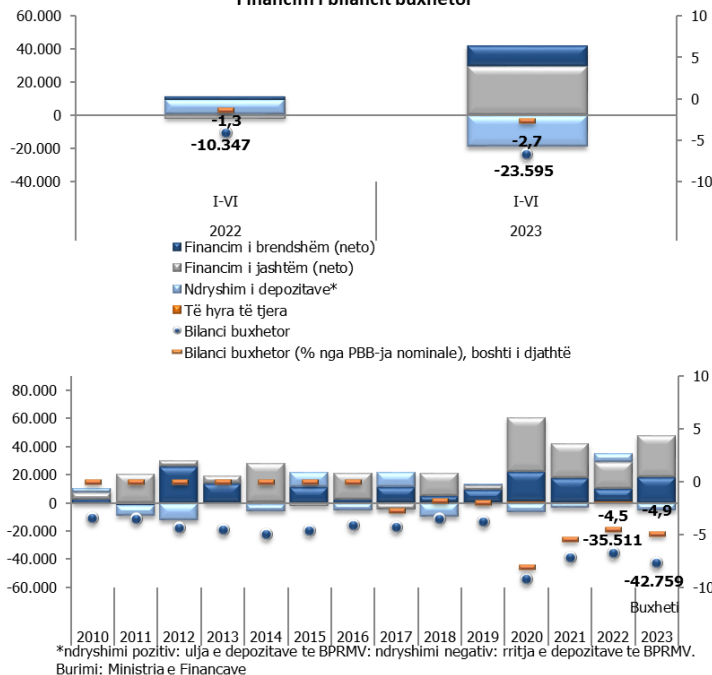
Realizimi i Buxhetit, sipas kategorive
(Buxheti qendror dhe fondet), në përqindje nga plani vjetor

Burimi: Ministria e Financave dhe llogaritjet e BPRMV-së.

Krahasuar me Buxhetin²⁶ për vitin 2023, realizimi i të hyrave dhe shpenzimeve buxhetore në periudhën janar-qershor 2023 ishte përkatësisht 46,5% dhe 47,7%. Deficiti i realizuar buxhetor në vlerë prej 23.595 milionë denarë paraqet 55,2% të deficitit të planifikuar për vitin 2023.

Financim i bilancit buxhetor

Burimi: Ministria e Financave

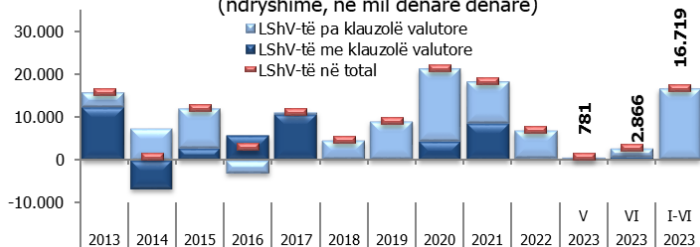
Deficiti buxhetor i realizuar nga janari deri në qershor 2023 në vlerë prej 23.595 milionë denarë (ose 2,7% nga PBB-ja²⁷) është financuar plotësisht përmes neto huamarrjes së shtetit në tregun e jashtëm²⁸ dhe të brendshëm, me rritjen e depozitave të shtetit në Bankën Popullore.

²⁶ "Gazeta Zyrtare e RMV-së" nr. 282 nga 7.12.2022.

²⁷ Në kuadër të analizës, për PBB-në nominale për vitin 2023 janë përdorur projeksionet e prillit të Bankës Popullore.

²⁸ Në muajin mars u emetua eurobondi i nëntë në vlerën 500 milionë euro, me interes 6,96% dhe me afat maturimi katërvjeçar.

Letrat shtetërore me vlerë (ndryshime, në mil denarë denarë)

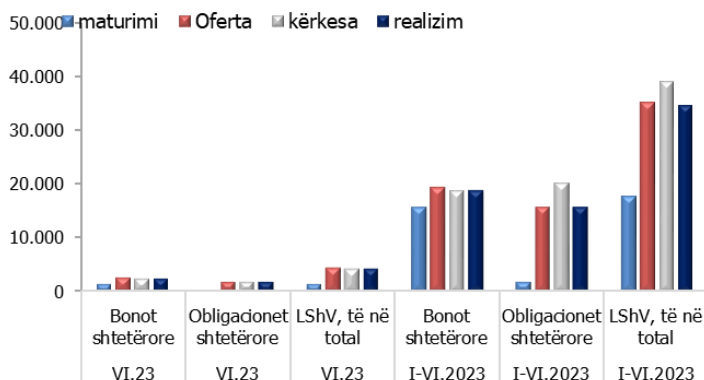

(gjendja, në milionë denarë)

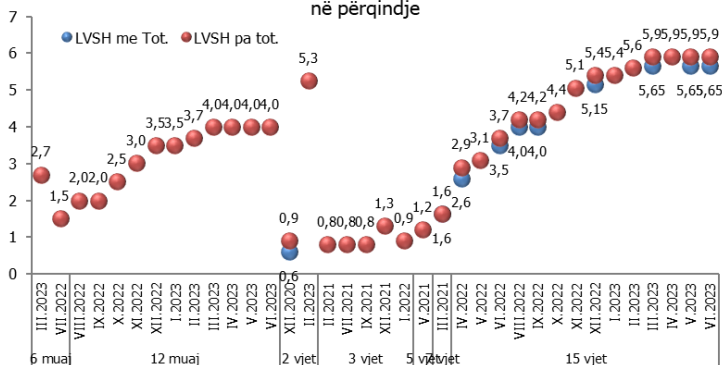
Burimi: Ministria e Financave.

Ankandet e letrave shtetërore me vlerë në miliona denarë

Burimi: Ministria e Financave.

Norma e interesit të letrave me vlerë shtetërore në përqindje

Burimi: Ministria e Financave.

Në qershor 2023, gjendja e letrave me vlerë shtetërore²⁹ të emetuara në tregun primar shënoi rritje mujore prej 2,866 milionë denarë. Gjendja e letrave me vlerë të shtetit në fund të qershorit 2023 ishte 170.041 milionë denarë. Rritja mujore ka ardhur tërësisht nga rritja e obligacioneve shtetërore pesëmbëdhjetëvjeçare (me dhe pa klauzolë valutore) dhe bonove dymbëdhjetëmujore të qeverisë.

Emetimet e reja të letrave me vlerë të qeverisë në qershor 2023 ishin me maturime dymbëdhjetëmujore pa klauzolë valutore dhe obligacione qeveritare pesëmbëdhjetëvjeçare (me dhe pa klauzolë valutore). Në qershor 2023 u maturuan bonot e thesarit dymbëdhjetëmujore të emetuara më parë me dhe pa klauzolë valutore.

Në qershor 2023, në ankandet e rregullta, Ministria e Financave ka mbajtur të njëjtat norma interesi për letrat me vlerë të sapoemetuara, konkretisht për bonot qeveritare dymbëdhjetëmujore pa klauzolë valutore në nivelin 4,0% dhe për obligacionet shtetërore pesëmbëdhjetëvjeçare pa dhe me klauzolë valutore në nivelet përkatësisht 5,9% dhe 5,65%.

²⁹ Për vitin 2023, sipas Buxhetit, është planifikuar neto huamarrje e brendshme (letra me vlerë të vazhdueshme shtetërore) të shtetit në vlerë prej 21.535 milionë denarë, gjegjësisht rritje e letrave me vlerë të shtetit deri në 174.857 milionë denarë.

Shtojca 1: Kategoritë treguese për konsumin personal dhe investimet bruto

KATEGORI INDIKATIVE E KONSUMIT PERSONAL

	2020				2021				2022				2023			
	Tr.1	Tr.2	Tr.3	Tr.4	Tr.1	Tr.2	Tr.3	Tr.4	Tr.1	Tr.2	Tr.3	Tr.4	Tr.1	prill	maj	qershor
	ndryshime reale vjetore në %															
Qarkullim në tregtinë me pakicë*	1,0	-18,6	-15,7	-15,5	-1,3	18,3	13,9	10,0	7,6	6,7	1,9	-3,7	1,4	-8,1	-8,8	-
Të hyra bruto nga TVSh-ja*	1,8	-20,0	-10,8	-4,2	2,9	36,6	21,1	20,6	29,2	9,5	3,7	-7,7	-15,0	-16,2	2,4	-13,3
Import i mallrave për konsum të gjerë*	6,9	-12,4	-3,6	-9,4	3,2	26,2	11,4	13,9	-2,9	-1,5	-2,2	-10,1	2,0	-2,3	7,2	-
Prodhimi i brendshëm i mallrave të konsumit	-0,5	-22,4	-9,3	-12,1	-9,4	17,1	-5,6	5,1	2,2	-1,2	3,3	-3,6	6,4	1,2	15,9	-
Kreditë e popullsisë*	9,7	6,3	6,2	4,5	4,7	5,7	4,0	3,2	-0,5	-5,6	-9,2	-9,3	-6,6	-5,4	-4,1	-2,4
Paga mesatare neto*	10,0	4,6	7,0	4,7	2,0	5,7	1,1	0,7	0,0	-1,7	-4,6	-4,6	-2,8	1,4	4,4	-
Transferimet neto private*	-2,0	-38,0	-34,9	-10,2	9,5	66,5	55,5	14,2	9,8	25,1	11,8	4,8	10,9	-	-	-
Pensionet*	5,7	6,2	5,3	5,4	2,3	0,3	0,0	-1,8	-3,4	-1,0	-10,4	-4,9	-2,5	-0,3	0,6	3,6

*rritjet reale të rritjes llogariten nga BPRMV-ja, duke pjesëtuar normat nominale të rritjes me inflacionin vjetor, të matur sipas shpenzimeve të jetesës.

Burimi: Enti Shtetëror i Statistikës, Ministria e Financave dhe llogaritjet e BPRMV-së.

KATEGORITË E INVESTIMEVE INDIKATIVE

	2020				2021				2022				2023			
	Tr.1	Tr.2	Tr.3	Tr.4	Tr.1	Tr.2	Tr.3	Tr.4	Tr.1	Tr.2	Tr.3	Tr.4	Tr.1	prill	maj	qershor
	ndryshime reale vjetore në %, përveç për SDI ndryshimet në shumat reale janë në miliona denarë															
Import i mjeteve për punë*	1,0	-34,5	-3,0	4,4	8,9	64,2	6,5	4,7	6,8	5,5	10,8	-1,4	-3,8	-13,5	2,2	-
Punimet e realizuara ndërtimore**	6,3	-5,1	3,0	2,3	-1,1	-9,6	-10,8	-17,5	-11,1	-1,2	-19,2	-14,0	14,7	-38,7	-	-
Prodhimi i brendshëm i produkteve kapitale	-5,7	-46,0	-9,0	1,0	-7,3	59,6	-24,3	-22,3	0,9	3,3	18,6	3,7	6,7	1,5	7,2	-
Investime shtetërore kapitale*	23,8	-34,4	26,0	-20,7	166,5	3,7	56,2	9,3	-16,4	25,0	-47,3	55,6	-6,8	442,6	160,4	302,1
Investime direkte***	4668,1	-2737,5	-6616,2	-10681,2	-10610,7	15231,4	1550,0	9560,3	9032,6	-5832,2	9936,2	763,8	-923,7	-	-	-
Kredi afatgjatë të ndërmarrjeve*	4,1	8,2	11,5	5,8	7,3	2,5	0,7	3,9	2,2	-2,2	-6,5	-6,7	-5,0	-4,4	-1,3	1,2
Inventari i produkteve të gatshme	9,0	15,7	2,6	-8,0	2,0	9,7	16,1	12,4	11,5	9,2	11,1	10,5	-3,1	-2,7	-	-

*rritjet reale të rritjes llogariten nga BPRMV-ja, duke pjesëtuar normat nominale të rritjes me inflacionin vjetor, të matur sipas shpenzimeve të jetesës.

**rritjet reale të rritjes përfitohen duke përdorur normën e rritjes së deflatorit të shpenzimeve të ndërtimit të banesave të reja.

***shumat reale llogariten nga BPRMV-ja, duke pjesëtuar shumat nominale me nivelin e indeksit të çmimeve të konsumit (viti bazë: 2022= 100).

Burimi: Enti Shtetëror i Statistikës, Ministria e Financave dhe llogaritjet e BPRMV-së.